

1ο Επιστημονικό Συμπόσιο

Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική
Ανώτατη Εκπαίδευση:
Η συμβολή των Έργων ΕΠΕΑΕΚ II
των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Περιλήψεις - Abstracts

Βόλος, 11 - 12 Δεκεμβρίου 2008

1^ο Επιστημονικό Συμπόσιο

**"Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη
Εκπαίδευση: Η συμβολή των Έργων ΕΠΕΑΕΚ II
των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών"**

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ - ABSTRACTS

Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Φωτεινή Πολυμεράκη	1
Information Literacy and Higher Education in Greece: The case of Library and Information Science of Macedonia University Fotini Polymeraki	2
Η εκπαίδευση βιβλιοθήκης στο Α.Π.Θ. Λαφτσιδου Μαρία, Σαρηγιαννίδου Βαρβάρα, Ζιώγα Χριστίνα, Χατζηχρήστος Αντώνης, Κώτσιος Παναγιώτης, Ξενίδου - Δέρβου Κλωντίνη	3
Library Instruction in Aristotle University of Thessaloniki Laftsidou Maria, Sarigiannidou Varvara, Zioga Christina, Chatzichristos Antonis, Kotsios Panagiotis, Xenidou - Dervou Claudine	4
Πληροφοριακή παιδεία και εκπαίδευση χρηστών στην Κεντρική Βιβλιοθήκη ΕΜΠ Διονύσης Κόκκινος, Ελένη Παπαδάτου, Νίνα Σισαμάκη	5
Information literacy and user education in NTUA Central Library Dionysis Kokkinos, Librarian, Eleni Papadatou, Nina Sisamaki	6
Σχέση πληροφοριακής παιδείας και εκπαίδευσης χρηστών: η περίπτωση της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Ιφιγένεια Βαρδακώστα	7
The relation between information literacy and user education: the case of Library & Information Centre of Harokopio University Ifigenia Vardakosta	8
Προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών σε υπηρεσίες Βιβλιοθηκών: Νομικό Σπουδαστήριο και Σπουδαστήριο Κλασικής Φιλολογίας ΕΚΠΑ Βασιλική Στρακαντούνα, Αργυρώ Φραντζή	9
User education programs in Law Library and Classics Library of National and Kapodistrian University of Athens Vasiliki Strakantouna, Argiro Frantzi	10
Η συνδυαστική αναζήτηση και ο ρόλος της στην εκπαιδευτική διαδικασία: το παράδειγμα του Livesearch Κατερίνα Λενάκη, Πόπη Παπαδάκη, Γιάννης Κοσμάς	11
Federated search and its role in the educational process: the case of Livesearch Katerina Lenaki, Popi Papadaki, Giannis Kosmas	13
Πληροφοριακή παιδεία σε περιβάλλον απόστασης: βασικές αρχές και παιδαγωγικά ζητήματα Μιχάλης Νικητάκης, Παμπουχίδου Αναστασία	15
Information Literacy in Distance Learning: Fundamental Principles and Pedagogic Issues Michalis Nikitakis, Pampouchidou Anastasia	16

«Ωρίων»: online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού	17
Ηλίας Νίτσος, Αφροδίτη Μάλλιαρη	
“Orion”: online information literacy tutorial	18
Ilias Nitsos, Aphrodite Malliari	
Προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών βιβλιοθήκης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	19
Γιάννης Κλαψόπουλος, Μάριος Μπαλατζάρας, Αγάπη Πολύζου	
Library user instruction programmes in the University of Thessaly	20
Ioannis Clapsopoulos, Marios Balatzaras, Agapi Polyzou	
Η πληροφοριακή παιδεία όχημα για την ουσιαστική διασύνδεση των βιβλιοθηκών με την εκπαιδευτική διαδικασία	21
Χριστίνα Κανάκη	
Information literacy as a vehicle for substantially interrelate academic libraries to educational process	22
Christina Kanaki	
Έρευνα για τα μέλη διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π., αναφορικά με τη χρήση της βιβλιοθήκης και την πληροφοριακή παιδεία	23
Φωτεινή Ευθυμίου, Δημήτριος Κουής, Σπηλιοπαναγιώτης Ζιδρόπουλος	
A survey of the academic staff of the N.T.U.A. for the library use and for information literacy	25
Foteini Efthymiou, Dimitrios Kouis, Spiliopanagiotis Zidropoulos	
Θεματική πύλη για την Πληροφοριακή Παιδεία στην Ανώτατη Εκπαίδευση: η περίπτωση της ισπανικής πρωτοβουλίας e-COMS ως παράδειγμα εφαρμογής	27
Γιώργος Χριστοδούλου	
Subject gateway for Information Literacy in Higher Education: the case of the Spanish initiative e-COMS as an example of application	28
George Christodoulou	
Μέθοδοι Εκπαίδευσης Χρηστών σε Αμερικανικά Πανεπιστήμια	29
Παναγιώτης Κώτσιος	
User education methods in American Universities	31
Panayotis Kotsios	
Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική πραγματικότητα: Ιδέες και προβληματισμοί που προέρχονται από τα δύο σχετικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Ευγενίδου	33
Χαρά Μπριντεζή	
Information literacy and the Greek reality: Ideas and questions stemming from two seminars organized by the Eugenides Foundation library	34
Hara Brindesi	
Πληροφοριακή Παιδεία και Οπτική Αναπαράσταση της Γνώσης στην Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση	35
Ροδακόπουλος Αθανάσιος	
Information Literacy and Knowledge Visualization in Greek Universities	36
Rodakopoulos Athanasios	

Η ηθική χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον της πληροφοριακής παιδείας	37
Χριστίνα Κυριακοπούλου, Δημήτρης Πολίτης, Μαρία Δουκατά	
The moral use of information in the environment of information literacy	38
Kristina Kyriakopoulou, Dimitris Politis, Maria Doukata	
Η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην Ελλάδα: μια ερευνητική και θεωρητική προσέγγιση	39
Στέλλα Κορομπίλη, Αφροδίτη Μάλλιαρη, Γιώργος Χριστοδούλου	
The development of information literacy skills in Greece: a research and theoretical approach	40
Stella Korobili, Aphrodite Malliari, George Christodoulou	
Θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας, εκπαιδευτική στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας: η περίπτωση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας	41
Κυριακή Μπαλάττα	
Learning and teaching theories, instructional strategy and instructional design for information literacy programs: the University of Macedonia Library case	42
Kyriaki Balta	
Πληροφοριακή εκπαίδευση τους ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες: παραδείγματα και προβληματισμοί από το Πανεπιστήμιο Πατρών	43
Τσακωνάς Γιάννης	
Information literacy in Greek academic libraries: examples and considerations from the University of Patras	44
Giannis Tsakonas	
Μαθαίνοντας να εκπαιδεύω: συμβουλές προς τους βιβλιοθηκονόμους εκπαιδευτές	45
Μπαλατζάρας Μάριος	
Learning to teach: teaching tips for instruction librarians	46
Marios Balatzaras	
Σύγχρονες Θεωρίες Μάθησης και ο ρόλος των βιβλιοθηκών	47
Χρήστος Καραγεωργόπουλος	
Contemporary theories of learning and the role of libraries	48
Xristos Karageorgopoulos	

Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση: Η Περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Φωτεινή Πολυμεράκη, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Τμήμα
Επιστημονικής Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, polymerf@uom.gr

Περίληψη

Στην παρούσα έρευνα γίνεται μία προσπάθεια να περιγραφεί η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε προκειμένου να ολοκληρωθεί με επιτυχία το Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας "Ανευρίσκω = Αναζητών – Βρίσκω – Σκέπτομαι". Κύριο εργαλείο για την αποτελεσματικότητα των δράσεων μας αποτέλεσε η αξιολόγηση που έγινε από τους τελικούς χρήστες (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές). Το χρονικό διάστημα της έρευνας αυτής είναι από τον Ιούλιο 2000 έως τον Δεκέμβριο 2008.

Παρουσιάζονται οι σκοποί και οι στόχοι του έργου. Μεταξύ αυτών αναφέρονται: η πλήρης ενημέρωση των χρηστών της βιβλιοθήκης για το χώρο, τις υπηρεσίες και την πληθώρα πηγών πληροφόρησης, η εκπαίδευση αυτών έτσι ώστε να καταστούν ικανοί να εντοπίζουν, αξιολογούν, χρησιμοποιούν πληροφορίες που χρειάζονται.

Αναφέρεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπλήρωση των παραπάνω σκοπών και στόχων του έργου συνολικά. Επίσης αναφέρεται η μεθοδολογία αξιολόγησης που ακολουθήθηκε προκειμένου τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης να χρησιμοποιηθούν για ανάλυση και σχολιασμό. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση απάντησαν περισσότεροι από 4.000 χρήστες.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν σε όλη την εξέλιξη του έργου. Μεταξύ αυτών στα θετικά είναι χρήσιμο να αναφερθεί ήδη η μεγάλη συμμετοχή των χρηστών, η θέληση αυτών για συνέχιση της εκπαίδευσης. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίστηκε στην έλλειψη δυνατότητας πρακτικής άσκησης.

Τέλος παρουσιάζονται οι προτάσεις μας προκειμένου να υπάρχουν ακόμα καλύτερα μελλοντικά αποτελέσματα από την συνέχιση αυτού του έργου. Κύρια πρότασή μας είναι η ένταξη της πληροφοριακής παιδείας σε μία πλέον σταθερή και μόνιμη βάση στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών κάθε τμήματος (προπτυχιακού και μεταπτυχιακού).

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Δια βίου Μάθηση, Ανευρίσκω, Βιβλιοθήκη, Μελέτη Περίπτωσης Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Αξιολόγηση Εκπαίδευσης από Χρήστες Βιβλιοθήκης

Information Literacy and Higher Education in Greece: The case of Library and Information Center of University of Macedonia

Fotini Polymeraki , Library and Information Center - University of Macedonia,
polymerf@uom.gr

Abstract

This presentation describes the project of Information Literacy "Anevriskw = Seeking - Find - Think", which was carried out by the Library and Centre of Information of the University Macedonia in the frames of project PLOIGIS: From the Information in the Knowledge, 3rd KPS/EPEAEK Program II/Energy 2.1.3, European Co financing at 75%. The project was addressed to undergraduate and postgraduate students and had duration from July 2000 until December 2008.

The paper analyzes the project's organisation, content and methodology of the evaluation. We present the aims and the objectives of the project, among which are, the familiarization of the library users with the internal space of the library, the services and the sources of information and the education of the users, in order to be capable to locate and to evaluate their information sources. The evaluation was supported by a questionnaire, in which more than 4000 users participated.

Then, we present the conclusions from the analysis of the evaluation's results. Among the positive results, it's quite interesting to mention the big attendance of the users and their will to continue the education. The bigger problem was located in the lack of the possibility of practical exercising.

Finally, we present our proposals for the future development of the project of Information Literacy in the University of Macedonia. The main point of these proposals, is the integration of information literacy in a henceforth constant and permanent base into the analytic program of study of each department (undergraduate and postgraduate level).

Keywords: Information Literacy, Bibliographic instruction, Lifelong Learning, Academic Libraries, Case study of Library of Macedonia University, Evaluation of educational program of library users.

Η εκπαίδευση βιβλιοθήκης στο Α.Π.Θ.

Λαφτσίδου Μαρία, Σαρηγιαννίδου Βαρβάρα, Ζιώγα Χριστίνα, Χατζηκρήστος Αντώνης, Κώτσιος Παναγιώτης, Ξενίδου - Δέρβου Κλωντίνη, Μονάδα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Χρηστών, Σύστημα Βιβλιοθηκών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ltraining@lib.auth.gr

Περίληψη

Η Μονάδα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Χρηστών του Συστήματος Βιβλιοθηκών του ΑΠΘ δημιουργήθηκε στα τέλη του 2002 στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ/ ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ «Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Βιβλιοθηκών του ΑΠΘ» με βασικό στόχο την εξοικείωση όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας με τις διαρκώς αυξανόμενες ηλεκτρονικές πηγές και νέες υπηρεσίες. Από το 2003 που ξεκίνησε να λειτουργεί προετοιμάζει οδηγούς χρήσης των πηγών, προσφέρει προσωπική βοήθεια στους χρήστες της βιβλιοθήκης και διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για την αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας. Το 2006 - αξιολογώντας την εμπειρία των πρώτων χρόνων - την εκπαίδευση αναλαμβάνει ομάδα πτυχιούχων διαφόρων ειδικοτήτων και η οργάνωση των σεμιναρίων γίνεται με βάση το επιστημονικό πεδίο των συμμετεχόντων. Επιπλέον, το περιεχόμενο των σεμιναρίων εμπλουτίζεται με νέα θέματα, αναγνώριση φύσης της πληροφορίας, αξιολόγηση πληροφορίας, λογοκλοπή. Βασικός στόχος της Μονάδας αποτελεί πλέον η καλλιέργεια δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στους συμμετέχοντες στα σεμινάρια και η ανταπόκριση από τους χρήστες είναι αρκετά ικανοποιητική. Σε μια πρώτη προσπάθεια καταγραφής των αναγκών των χρηστών διεξάγεται έρευνα με ερωτηματολόγιο στους πρωτοετείς φοιτητές του ΑΠΘ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008. Η προσέγγιση των χρηστών συνεχίζεται να πραγματοποιείται με αφίσες, τρίπτυχα και ανακοινώσεις στο δικτυακό τόπο του Συστήματος Βιβλιοθηκών. Ακόμα μεγαλύτερη προσπάθεια όμως καταβάλλεται για την προσέγγιση των μελών ΔΕΠ προκειμένου να διοργανωθούν ειδικά σεμινάρια εκπαίδευσης για τους φοιτητές, κυρίως μεταπτυχιακούς. Σε αρκετές περιπτώσεις η εκπαίδευση βιβλιοθήκης έχει πετύχει να καθιερωθεί (τυπικά ή άτυπα) ως μέρος της προσφερόμενης ακαδημαϊκής εκπαίδευσης των Τμημάτων.

Στην παρούσα ανακοίνωση θα αναφερθούν εκτενέστερα οι προσπάθειες που έγιναν και συνεχίζονται για τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών, τα αποτελέσματα αυτών, τα προβλήματα και οι δυσκολίες που υπάρχουν, καθώς και οι μελλοντικοί στόχοι της Μονάδας Εκπαίδευσης του ΑΠΘ.

Λέξεις Κλειδιά: Εκπαίδευση βιβλιοθήκης, πληροφοριακή παιδεία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Library Instruction in Aristotle University of Thessaloniki

Laftsidou Maria, Sarigiannidou Varvara, Zioga Christina, Chatzichristos Antonis, Kotsios Panagiotis, Xenidou - Dervou Claudine, Library Instruction Service, Library System, Aristotle University of Thessaloniki, ltraining@lib.auth.gr

Abstract

The Library Instruction Service of the AUTH Library System was established in late 2002 under the 3rd CSF/ EPAEAEK II having as primary target the familiarization of the university community with the new e-resources and services. Since 2003 the Service has been developing user guides of the available resources, providing personal help to all library users and organizing library instruction seminars. In 2006 - using the past years' experience - graduates of different disciplines were hired to organize the instructional programs according to the participants' scientific interests. Moreover, the seminars were enriched with new topics, types and formats of potential sources for information, evaluation of the retrieved information and instruction on avoiding plagiarism. Expanding users' skills in information literacy has become the primary target of the Service. During 2007/8 a study was conducted to gain an understanding of the first-year undergraduates' needs for training on Information Literacy. The promotion of the Service is being achieved through the usage of posters, brochures and announcements on the Library Site. A lot of effort has been invested in approaching professors in order to organize training courses for their students, particularly postgraduates. In several cases, the library seminars are now (formally or informally) a part of the educational courses.

In this announcement the ongoing efforts for improving AUTH library instruction services, their results, the existing difficulties and the future goals will be presented in detail.

Keywords: library instruction, information literacy, Aristotle University of Thessaloniki

Πληροφοριακή παιδεία και εκπαίδευση χρηστών στην Κεντρική Βιβλιοθήκη ΕΜΠ

Διονύσης Κόκκινος, Βιβλιοθηκονόμος, M.Sc.

Ελένη Παπαδάτου, Βιβλιοθηκονόμος-Αρχειονόμος M.A.

Νίνα Σισαμάκη, Market analyst M.Sc.

Κεντρική Βιβλιοθήκη ΕΜΠ – Ηρώων Πολυτεχνείου 9, Πολυτεχνειούπολη
Ζωγράφου, Τ.Κ. 157 73

Περίληψη

Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική στην αρωγή και στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στην υποστήριξη των εκπαιδευόμενων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, καθώς επίσης και στην προώθηση της δια βίου μάθησης γενικότερα. Η ανάπτυξη της πληροφοριακής παιδείας έχει καταστεί αναγκαία λόγω της πληθώρας των πληροφοριών που μας κατακλύζει και δημιουργεί την ανάγκη επιλογής, αξιολόγησης και αποτελεσματικής χρήσης τους.

Ειδικότερα στο χώρο των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων όπου η ανάγκη για πληροφόρηση γίνεται εντονότερη, απαιτείται από τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες η σωστή διαχείριση πηγών από εξειδικευμένο προσωπικό με γνώσεις πληροφοριακής παιδείας. Το προσωπικό των βιβλιοθηκών οφείλει να καθοδηγεί τους χρήστες προς τις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης προκειμένου να μπορούν να τις αξιοποιήσουν όσο το δυνατόν πιο εύκολα και σε λιγότερο χρόνο.

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΕΜΠ στο πλαίσιο της ένταξης της πληροφοριακής παιδείας στις υπηρεσίες που προσφέρει, οργανώνει σεμινάρια στους πρωτοετείς φοιτητές με στόχο την βελτίωση δεξιοτήτων στην έρευνα, στην μελέτη και στην αξιοποίηση ποικίλων και ετερογενών πηγών πληροφόρησης. Δημιουργεί βοηθητικούς οδηγούς (tutorials) για διάφορες βάσεις δεδομένων, προκειμένου να γίνουν πιο προσιτές στους χρήστες. Παράλληλα, αναπτύσσει ένα “Help-Desk”, δηλαδή μια Ηλεκτρονική Υπηρεσία Εξυπηρέτησης Χρηστών, όπου οι ενδιαφερόμενοι έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν την ερώτησή τους σχετικά με τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και να λάβουν απάντηση σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Για την βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται, η Κεντρική Βιβλιοθήκη ήδη προχωρεί στην εγκατάσταση των εφαρμογών Metalib/SFX/Verde της εταιρίας ExLibris. Πρόκειται για ένα ενιαίο σύστημα μετά-αναζήτησης στις ετερογενείς πηγές που διαθέτει η βιβλιοθήκη, ώστε να διευκολύνεται η επιστημονική έρευνα. Σκοπός είναι η ενδεδειγμένη ενημέρωση και εκπαίδευση των χρηστών ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν το Metalib/SFX αυτόνομα, εντός, ή εκτός βιβλιοθήκης.

Συμπερασματικά, πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι η συνεχής αύξηση της ανάγκης για πληροφόρηση θα ωθήσει τις βιβλιοθήκες να συστηματοποιήσουν τις προσπάθειες τους για παροχή προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας προς όφελος των χρηστών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας, εν γένει..

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, Εκπαίδευση χρηστών, Tutorials, Ηλεκτρονικό Help Desk, Σύστημα μετα-αναζήτησης

Information literacy and user education in NTUA Central Library

Dionysis Kokkinos, Librarian, M.Sc.
Eleni Papadatou, Librarian, M.A.
Nina Sisamaki, Market analyst, M.Sc.

Abstract

Information Literacy is considered to be especially significant for the educational process, for student support in all levels of education, and also for the promotion of life long learning. The development of information literacy has been established as necessary, because of the plenitude of information surrounding us, creating the need for choice, evaluation, and effective use of that information.

Especially in academic institutions, where the need for information is becoming increasingly important, Academic Libraries have to appropriately manage their resources using specialized staff with information literacy skills. Library staff should instruct users how to utilize the appropriate information resources in the most efficient way.

The Central Library of the National Technical University of Athens, in an attempt to include information literacy in its already provided services, organizes seminars for the 1st year students in order to make them able to identify, evaluate and use the information that they need. Therefore, it creates tutorials for several databases, so as to make them more approachable to the users. At the same time, Central Library develops a “Help-Desk”, which is an Electronic Service where the users can submit their queries and receive an answer within a reasonable time frame.

Aiming towards the improvement of the provided services, Central Library has already initiated the installation of Metalib/SFX/Verde from the ExLibris Company. It is a consolidated meta-search environment for various information resources, owned by the library, helping scientific research. The purpose of this project is the continuous training of users so that they will be able to use Metalib/SFX independently in or out of the Library.

Conclusively, it should be taken for granted that the constant increase of information need will lead libraries to organize their efforts to provide information literacy programs for the benefit of their users and for the educational process in general.

Keywords: Information Literacy, Academic Libraries, User education, Tutorials, Electronic Help Desk, Metasearch system

Σχέση πληροφοριακής παιδείας και εκπαίδευσης χρηστών: η περίπτωση της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

Ιφιγένεια Βαρδακώστα
Βιβλιοθηκονόμος, Msc/Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης
Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης
Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Ελ.Βενιζέλου 70
176-71 Καλλιθέα

Περίληψη

Οι ραγδαίοι ρυθμοί της τεχνολογικής ανάπτυξης, η απόκτηση νέων πηγών, οι μέθοδοι αποθήκευσης και διάθεσης της πληροφορίας καθώς και οι νέες υπηρεσίες που αναπτύσσουν οι Βιβλιοθήκες, απαιτούν την εκπαίδευση των χρηστών τους προκειμένου να επωφεληθούν όλων αυτών των δυνατοτήτων. Η Βιβλιοθήκη έχει να διαδραματίσει ένα ρόλο ζωτικής σημασίας ως κέντρο πληροφόρησης και είναι αυτή στην οποία η ακαδημαϊκή κοινότητα επιζητεί έναν σύμμαχο στην προσπάθεια αλλαγής του τρόπου εκπαίδευσης, δηλαδή τη μετάβαση από την παραδοσιακή διάλεξη στην ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης αλλά και αξιολόγησης της πληροφορίας.

Επομένως, τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να διαμορφωθούν έτσι ώστε να εστιάζονται στην ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων των φοιτητών που θα χρησιμοποιούν για όλη τους τη ζωή. Η επίτευξη αυτών των στόχων μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της ενσωμάτωσης προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στα προγράμματα σπουδών.

Στην αποστολή της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου περιλαμβάνεται η συνεχής εκπαίδευση των χρηστών, προκειμένου να ενθαρρύνεται η βέλτιστη αξιοποίηση των έντυπων και ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης με στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών μάθησης. Η συγκεκριμένη εργασία σκοπό έχει αρχικά να διερευνήσει τη σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης χρηστών και της πληροφοριακής παιδείας, να εντοπίσει τις διαφορές τους, και στη συνέχεια να περιγράψει το πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών που παρέχει η ΒΚΠ του ΧΠ στους χρήστες της. Παρουσιάζονται αναλυτικά ο τρόπος που οργανώνονται, διεξάγονται και αξιολογούνται τα σεμινάρια αυτά, καθώς και τα σημεία που δυσκολεύουν την ολοκληρωμένη εφαρμογή τους. Τέλος, διατυπώνονται κάποια συμπεράσματα και ενέργειες που θα ενσωματώσει η ΒΚΠ στις λειτουργίες της προκειμένου να υιοθετήσει σταδιακά το μοντέλο της πληροφοριακής παιδείας στις λειτουργίες της.

Λέξεις Κλειδιά: Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, εκπαίδευση χρηστών, μελέτη περίπτωσης, πληροφοριακή παιδεία, βιβλιοθηκονόμοι

The relation between information literacy and user education: the case of Library & Information Centre of Harokopio University

Ifigenia Vardakosta
Head Librarian, Msc
Library & Information Centre
Harokopio University
El.Venizelou 70
176-71 Kallithea

Abstract

The rapid advances of technological development, the acquisition of new sources and methods of information storage and dissemination as well as the provision of library services, requires the education of users in order to take advantage of these capabilities. Library plays a vital role to play as an information centre and in the sense that the academic community seeks as an ally in its effort to change the way that education is provided, which means the transition from the traditional lecture to the development of information-seeking skills as well as information assessment. That's why, curricula must be shaped to focus on the students' ability to develop the kind of skills that will be necessary in their whole life. The achievement of these objectives can be accomplished via the incorporation of information literacy programmes in the curricula.

The mission of Library and Information Centre (LIC) of Harokopio University comprises the continuous education of users in order to encourage the most optimal exploitation of printed and electronic sources, aiming to satisfy the learners' needs. The aim of the particular project is to investigate the relationship between users' education and information literacy, as well as to locate their differences, and finally to describe the user education programme that is provided by the Library and Information Centre of Harokopio University. Analysis, organization, implementation and evaluation of the seminars are also presented. Furthermore, we underline the points that complicate their totally success. Finally, we outline some conclusions and propose some certain actions that Library should incorporate in order to adopt the information literacy model.

Keywords: Academic Libraries, User Education, information literacy, Librarians, case study

**Προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών σε υπηρεσίες
Βιβλιοθηκών
Νομικό Σπουδαστήριο και Σπουδαστήριο Κλασικής
Φιλολογίας ΕΚΠΑ**

Βασιλική Στρακαντούνα, Νομικό Σπουδαστήριο, Νομική Σχολή Πανεπιστημίου
Αθηνών, Ιπποκράτους 33, 10680 Αθήνα, vstrakan@lib.uoa.gr,
vasilikistraka@yahoo.gr
Αργυρώ Φραντζή, Σπουδαστήριο Κλασικής Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή
Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημιόπολη, 157 84 Ζωγράφου,
afrantzi@lib.uoa.gr, erofrantzi@hotmail.com

Περίληψη

Στην εισήγηση περιγράφονται τα άτυπα προγράμματα εκπαίδευσης που οργανώνει το προσωπικό δυο σπουδαστηρίων στη Νομική και τη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ με σκοπό να εξοικειωθούν κυρίως οι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές με τη χρήση των περιφερειακών βιβλιοθηκών στο φυσικό τους χώρο αλλά και να γνωρίσουν τις ψηφιακές υπηρεσίες των βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ και του Διαδικτύου με αναφορά στη Νομική επιστήμη και την Κλασική Φιλολογία αντιστοίχως.

Τα ζητήματα που ανακύπτουν από τη μη θεσμοθετημένη υλοποίηση των προγραμμάτων, την παθογένεια του τρόπου οργάνωσης των βιβλιοθηκών αλλά και από την απουσία κεντρικής διοίκησης των βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ, συζητούνται σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες της εκπαιδευτικής διαδικασίας στα οικεία Τμήματα, καθώς η παροχή υπηρεσιών πληροφοριακής εκπαίδευσης των χρηστών των βιβλιοθηκών κρίνεται απολύτως αναγκαία.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται απλές πρακτικές, προσαρμοσμένες στο συγκεκριμένο περιβάλλον δυο βιβλιοθηκών των θεωρητικών επιστημών, που αν και μεμονωμένα έχουν να επιδείξουν ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Τέλος επισημαίνεται η σημασία της προσαρμογής διεθνών προτύπων και καλών πρακτικών πληροφοριακής εκπαίδευσης μέσα από τη διαπανεπιστημιακή συνεργασία των βιβλιοθηκών με έμφαση στη θεματική (κατά επιστημονικούς κλάδους) συνάφεια των προγραμμάτων.

Λέξεις Κλειδιά:

User education programs in Law Library and Classics Library of National and Kapodistrian University of Athens

Vasiliki Strakantouna, Law School Library, University of Athens, 33 Ippokratous St., Athens 10680, vstrakan@lib.uoa.gr, vasilikistraka@yahoo.gr
Argiro Frantzi, School of Philosophy Classical Philology Library, University of Athens, Panepistimioupoli, Zografou 157 84, afrantzi@lib.uoa.gr, erofrantzi@hotmail.com

Abstract

The informal user education programs organized by two departmental libraries, one at the School of Law and the other at the School of Philosophy in National and Kapodistrian University of Athens, are described in this paper. The aim of the programs, which are mainly addressed to students, is to help them get acquainted with the use of the departmental libraries in their physical location, and to introduce them to the digital information services related to Law and Classics and offered by the University.

The issues emerging from the informal setting of the programs, the problematic organizational structure and the absence of a central library system are discussed in relation to the peculiarities of the educational process in the Departments. Information literacy actions are considered absolutely necessary. Within this context simple practices are proposed, tailor-made to the needs of the specific libraries, which although exceptionally have shown interesting results.

Finally the need for adaptation of international information literacy standards and best practices is stressed by Greek academic libraries building collaborations on disciplinary basis.

Keywords:

Η συνδυαστική αναζήτηση και ο ρόλος της στην εκπαιδευτική διαδικασία: το παράδειγμα του Livesearch

Κατερίνα Λενάκη, Πανεπιστήμιο Κρήτης – Βιβλιοθήκη, Πληροφόρηση & Εκπαίδευση Χρηστών, Τ.Θ.: 2208, Βασιλικά Βουτών, Ηράκλειο, Κρήτη, Ελλάδα, lenaki@lib.uoc.gr

Πόπη Παπαδάκη, Πανεπιστήμιο Κρήτης – Βιβλιοθήκη, Πληροφόρηση & Εκπαίδευση Χρηστών, Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, 74 100 Ρέθυμνο, Κρήτη, Ελλάδα, papadaki@lib.uoc.gr

Γιάννης Κοσμάς, Πανεπιστήμιο Κρήτης – Βιβλιοθήκη, Τμήμα Τεχνολογιών Πληροφόρησης Έρευνας & Ανάπτυξης, Τ.Θ. 2208, Λεωφ. Κνωσού, 71 409 Ηράκλειο, Κρήτη, Ελλάδα, kosmas@lib.uoc.gr

Περίληψη

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από συνεχείς και εντυπωσιακές εξελίξεις στις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, που αναπόφευκτα επηρεάζουν καταλυτικά το τρίπτυχο έρευνα – διδασκαλία – μάθηση. Με γοργούς ρυθμούς οδηγούμαστε στη δημιουργία νέου τύπου επιστημόνων και τη χρήση νέων μεθόδων παραγωγής και διάχυσης της πληροφορίας, με κοινό παρονομαστή τη χρήση του διαδικτύου. Όλο και πιο συχνά γίνεται λόγος για «εξ αποστάσεως» και «δια βίου» εκπαίδευση, για «συνεργατική» και «διαδραστική» μάθηση.

Οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες καλούνται να παρακολουθήσουν τα νέα δεδομένα και ν' αναλάβουν σχετικές πρωτοβουλίες με προτεραιότητα την εξασφάλιση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων και υπηρεσιών, για την κάλυψη διαφορετικών ομάδων χρηστών. Μεταξύ άλλων, συνεχώς αυξάνουν τις ηλεκτρονικές συνδρομές, δημιουργούν Ιδρυματικά Καταθετήρια και ψηφιακές συλλογές, παρέχουν εξειδικευμένη πληροφόρηση και πραγματοποιούν σεμινάρια εκπαίδευσης στη χρήση ηλεκτρονικών πηγών.

Ωστόσο, υπάρχει διάχυτη η αίσθηση ότι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί φοιτητές και ερευνητές, δεν έχουν υπόψη τους το σύνολο των διαθέσιμων πηγών και συχνά σπαταλούν πολύτιμο χρόνο ψάχνοντας στο διαδίκτυο, ενώ προβληματίζονται για την ακρίβεια, τη θεματική κάλυψη, την αξιοπιστία και την επικαιρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους. Με λίγα λόγια, η πληροφορία που υπάρχει διαθέσιμη δεν αξιοποιείται στο μέγιστο βαθμό και οι ανάγκες της ακαδημαϊκής κοινότητας πολλές φορές δεν ικανοποιούνται επαρκώς.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης προχώρησε, στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ, στην ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος συνδυαστικής αναζήτησης, του Livesearch. Πρόκειται για μια εξελιγμένη μηχανή αναζήτησης που με απλό τρόπο παρέχει ταυτόχρονη πρόσβαση σε πολλές και ετερογενείς πηγές καθώς και χρήσιμες υπηρεσίες για τοπικούς και απομακρυσμένους χρήστες. Περιλαμβάνει τις τοπικές συλλογές της Βιβλιοθήκης, πολλές από τις βάσεις δεδομένων στις οποίες διατηρείται συνδρομή, καταλόγους ελληνικών και ξένων Βιβλιοθηκών καθώς και πλήθος επιλεγμένων -από εξειδικευμένο προσωπικό- επιστημονικών πηγών που διατίθενται ελεύθερα στο διαδίκτυο, με υλικό είτε σε φυσική είτε σε ηλεκτρονική μορφή.

Οι πρώτες εντυπώσεις από τη χρήση του είναι ενθαρρυντικές, δεν έχουν όμως εξαλειφθεί οι προβληματισμοί σχετικά με το βαθμό ανταπόκρισής του στις πραγματικές ανάγκες των χρηστών και τον τρόπο διεύθυνσής του στην εκπαιδευτική

διαδικασία. Προκειμένου να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο στην αναζήτηση βιβλιογραφίας, χρειάζεται συστηματική προβολή και εξοικείωση του κοινού με τη φιλοσοφία της συνδυαστικής αναζήτησης. Σημαντικότερο ρόλο θα παίξει η εισαγωγή της πληροφοριακής παιδείας στα προγράμματα σπουδών και η στενή συνεργασία διδασκόντων και βιβλιοθηκονόμων

Μελετώντας τις προοπτικές βελτίωσης του Livesearch, με την ενσωμάτωση τεχνολογιών web 2.0, συνεργατικών εργαλείων και σύμφωνα με τις υποδείξεις των χρηστών, επιδιώκεται η εξέλιξη του σε σημείο αναφοράς για την αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας.

Λέξεις Κλειδιά: νέες τεχνολογίες, διαδίκτυο, πηγές πληροφοριών, ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, συνδυαστική αναζήτηση, αναζήτηση βιβλιογραφίας, πληροφοριακή παιδεία, web2.0, συνεργατικά εργαλεία

Federated search and its role in the educational process: the case of Livesearch

Katerina Lenaki, University of Crete - Library, Reference & User Instruction,
P.O.Box: 2208, Vasilika Vouton, Heraklion, Crete, Greece, lenaki@lib.uoc.gr
Popi Papadaki, University of Crete - Library, Reference & User Instruction, Gallos
Campus, GR 74100 Rethymnon, Crete, Greece, papadaki@lib.uoc.gr
Giannis Kosmas, University of Crete - Library, Information Technology Research
Development Department, P.O.Box: 2208, Knossos Ave, GR 71409, Heraklion,
Crete, Greece, kosmas@lib.uoc.gr

Abstract

Nowadays, our society is characterized by continuous and impressive development in information and communication technologies, which eventually affect research, teaching and learning to a great extent. We are rapidly led to new types of scientists and new methods of production and dissemination of information, where key element is always the use of the Internet. More and more often one meets terms like «distance» and «lifelong» learning, «cooperative» and «interactive» education.

The academic libraries face the challenge of staying up-to-date and undertake relevant initiatives, giving priority to modern information systems and services in order to meet the needs of different user groups. Among other things, they increase electronic subscriptions, create Institutional Repositories and digital collections, provide specialized information and conduct training seminars about the use of electronic resources.

However, there is a strong feeling that undergraduate, graduate students and researchers are not aware of all the available sources and they often waste valuable time browsing the Internet, while at the same time they have doubts about accuracy, subject coverage, reliability and currency of the results of their research. Consequently, the information available is not exploited to the maximum and in many cases the needs of the academic community are not covered adequately.

Considering the above situation, the Library of the University of Crete promoted, under the 3rd CSF, the development of a federated search environment, called Livesearch. This advanced search engine provides, in a simple way, simultaneous access to many heterogeneous sources and useful services for local and remote users. It includes the local collections of the Library, many of the databases in which subscriptions are held, catalogues of Greek and foreign libraries and a number of scientific resources - selected by qualified personnel - freely available on the Internet, with material in natural as well as in electronic format.

The first feedback we have from its use is encouraging, but there are still concerns whether it actually fulfils the users' needs and how it can be introduced in the educational process. In order to ensure that people make the best of it during bibliography search, it is necessary to promote and help public get familiar to the philosophy of federated search. Information literacy in the study

programs can play an important role, together with the close cooperation of the faculty staff with the library.

Looking at the prospects of Livesearch improvement, by integrating technologies web 2.0, collaborative tools and towards users' suggestions, we expect this tool to evolve into a reference point for finding scientific information.

Keywords: new technologies, internet, information resources, academic libraries, federated search, bibliography search, information literacy, web 2.0, collaborative tools

Πληροφοριακή παιδεία σε περιβάλλον απόστασης: βασικές αρχές και παιδαγωγικά ζητήματα

Μιχάλης Νικητάκης, ΤΕΙ Κρήτης, Κεντρική Βιβλιοθήκη, Βιβλιοθηκονόμος, Τ.Θ.1939, Τ.Κ.710 04, Ηράκλειο, Κρήτη, nikit@lib.teicrete.gr
Παμπουχίδου Αναστασία, ΤΕΙ Κρήτης, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής & Πολυμέσων, Καθηγήτρια Πληροφορικής, Τ.Θ.1939, Τ.Κ.710 04, Ηράκλειο, Κρήτη, tasoula@teicrete.gr

Περίληψη

Η Πληροφοριακή παιδεία είναι ένα δομικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, συστατικό το οποίο δίνει στο σπουδαστή την δεξιότητα της ενεργούς μάθησης μέσω της σύνθεσης των πληροφοριών σε αντιδιαστολή με την προκατασκευασμένη παθητική μάθηση .

Στόχος αυτής της διδακτικής στρατηγικής είναι να γίνεται η ανάλυση, η κατανόηση, ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση μιας λύσης από τον ίδιο το μαθητή πάνω στην επιλογή ενός θέματος το οποίο επέλεξε ο ίδιος στα πλαίσια του μαθήματος που διδάσκεται.

Στην εργασία αυτή γίνεται αναφορά στο WBT (Web-based Training). Ο συγκεκριμένος τύπος εκπαίδευσης πρωτοεμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια και αποτελεί έναν νεωτεριστικό τρόπο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση μιας και η εκπαίδευση με τη βοήθεια Η/Υ αποκτά ένα διαφορετικό χαρακτήρα, μέσω της χρήσης των τεχνολογιών του WWW. Ειδικότερα γίνεται περιγραφή των βασικών αρχών σχεδιασμού μια ιστοσελίδας WBT στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που υπάρχουν πάνω σε αυτή την μέθοδο μάθησης πληροφοριακής παιδείας για σπουδαστές που ακολουθούν ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο τέλος επιχειρείται μια διερεύνηση παιδαγωγικών ζητημάτων για την επίδραση των νέων τεχνολογιών στην διδασκαλία και στην μάθηση και πώς αυτές επηρεάζουν τους φοιτητές στον τρόπο που σκέπτονται και μαθαίνουν ακόμα και όταν δεν βρίσκονται σε φυσική επαφή με τον υπολογιστή.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Εξ αποστάσεως Μάθηση, Web-based Training, E-learning, Παιδαγωγική

Information Literacy in Distance Learning: Fundamental Principles and Pedagogic Issues

Michalis Nikitakis, TEI of Crete, TEI Library, Librarian, P.O.1939, P.C.710 04, Heraklion, Crete, nikit@lib.teicrete.gr

Pampouchidou Anastasia, TEI of Crete, Department of Applied Informatics & Multimedia, Teacher of Computer Science, P.O.1939, P.C.710 04, Heraklion, Crete, tasoula@teicrete.gr

Abstract

Information Literacy is a structural element of the educational procedure, a component which gives the student the ability of active learning through composing information, in contrast with the existing system of passive learning.

This teaching methodology aims to the analysis, comprehension, design and formation of a solution by students themselves, concerning a subject of their choice, in the line of the course being taught.

This paper deals with WBT (Web-based Training). WBT appeared in the past few years, and constitutes an innovative method in Distance Learning, since education assisted by computers takes a new meaning, especially through the WWW services. Particularly, the fundamental principles of designing a WBT webpage are described, referring the advantages and disadvantages of the Information Literacy method for students who follow a distance learning programme. Finally, pedagogical issues concerning the impact of new technologies in tutoring and learning are addressed, as well as the impact they have on the way the students think and learn, even if they are not in physical contact with the computer.

Keywords: Information Literacy, Distance Learning, Web-based Training, E-learning, Pedagogy

«Ωρίων»: online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού

Ηλίας Νίτσος, Βιβλιοθήκη ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Πληροφορικός, Τ.Θ. 141 Σίνδος, Τ.Κ. 57 400, nitsos@lib.teithe.gr

Αφροδίτη Μάλλιαρη, Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τ.Θ. 141 Σίνδος, Τ.Κ. 57 400, malliari@libd.teithe.gr

Περίληψη

Στόχος των προγραμμάτων πληροφοριακού γραμματισμού είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στη σωστή χρήση της πληροφορίας. Τα online προγράμματα πληροφοριακού γραμματισμού των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στην Αυστραλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο αναδεικνύουν την τάση για τη μεθοδική εκπαίδευση σε θέματα αναζήτησης πληροφοριών, αξιολόγησης και συγγραφής εργασιών, αλλά και σε θέματα πνευματικών δικαιωμάτων. Ο εκπαιδευμένος φοιτητής θα πρέπει να είναι αυτόνομος, ικανός να αναζητά, να ανακτά και να αξιολογεί πληροφορίες σε οποιοδήποτε περιβάλλον και αν βρεθεί. Αντικείμενο της εισήγησης αυτής αποτελεί η παρουσίαση και ανάλυση του online προγράμματος πληροφοριακού γραμματισμού που αναπτύσσεται από τη βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, το οποίο περιλαμβάνει τις παρακάτω θεματικές ενότητες: προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών, αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών, αξιολόγηση πληροφοριών, συγγραφή και δημοσίευση και τέλος σωστή χρήση της πληροφορίας. Η δομή και η οργάνωση του προγράμματος ακολουθούν τα διεθνή πρότυπα της Αμερικάνικης Ένωσης Κολεγιακών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών και του Ινστιτούτου Πληροφοριακού Γραμματισμού Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας.

Λέξεις Κλειδιά: πληροφοριακή παιδεία, εκπαίδευση χρηστών, εκπαιδευτική διαδικασία

“Orion”: online information literacy tutorial

Ilias Nitsos, ATEI of Thessaloniki Library, Program developer, P.O. Box 141, Sindos, 57 400, nitsos@lib.teithe.gr
Aphrodite Malliari, Department of Library Science & Information Systems, Assistant Professor, P.O. Box 141, Sindos, 57 400, malliari@libd.teithe.gr

Abstract

Information literacy programs help students develop skills to efficiently use and evaluate information. Online information literacy programs developed by academic libraries in the United States, Australia and the United Kingdom highlight the need for systematic education and training in searching information, evaluating and composing essays and copyright issues. An information literate student should be able to search, retrieve and evaluate information in any learning environment. In this paper we explore the information literacy program developed by the library of the technological educational institute of Thessaloniki. The online information literacy program presented and analyzed in this paper consists of the following modules: determine the information needs, search and retrieve information, evaluate the information, synthesize and communicate the information and proper use of the information. The modules are in accordance to the standards of the American Association of College and Research Libraries and the Australian and New Zealand Institute for Information Literacy.

Keywords: Information literacy, user instruction, educational process

Προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών βιβλιοθήκης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γιάννης Κλαυσόπουλος, Μάριος Μπαλατζάρας, Αγάπη Πολύζου
Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Κεντρική Βιβλιοθήκη, Μεταμορφώσεως 2, 38333 Βόλος, clib@uth.gr

Περίληψη

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διοργανώνει από τον Μάρτιο του 1997 κύκλους σεμιναρίων εκπαίδευσης των χρηστών της που αφορούν τη χρήση του συνόλου της συλλογής και των υπηρεσιών της. Τα σεμινάρια απευθύνονται κυρίως στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, ενώ μετά από σχετικά αιτήματα διεξάγονται ειδικά σεμινάρια που απευθύνονται στο διδακτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου (μέλη ΔΕΠ & συμβασιούχοι διδάσκοντες) αλλά και σε εξωτερικούς χρήστες.

Οι σύγχρονες υποδομές νέων τεχνολογιών του νέου κτιρίου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης στο Βόλο έδωσαν την ευκαιρία για να αρχίσει από το 2005 η διοργάνωση ενός προγράμματος σεμιναρίων δομημένου σε διακριτά στάδια. Το εισαγωγικό μέρος του προγράμματος διεξάγεται στο διάστημα Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου κάθε έτους και η παρακολούθησή του είναι υποχρεωτική για όλους τους πρωτοετείς προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Στην παρούσα εργασία γίνεται μια συνοπτική αναφορά της εξέλιξης της εκπαιδευτικής λειτουργίας της Βιβλιοθήκης από το 1997 μέχρι και σήμερα και εξετάζονται τα βήματα που έγιναν, γίνονται και θα γίνουν για τη σταδιακή μετάβαση από την εκπαίδευση χρηστών βιβλιοθήκης στην παροχή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πληροφοριακής παιδείας. Μεταξύ άλλων αναφέρονται ο εμπλουτισμός και η συνεχής βελτίωση των υπαρχόντων σεμιναρίων, η πληρέστερη διεξαγωγή των σεμιναρίων στα Παραρτήματα της Βιβλιοθήκης που λειτουργούν στη Λάρισα, στα Τρίκαλα και στην Καρδίτσα, η βελτίωση των υπαρχόντων και η δημιουργία νέων ηλεκτρονικών online οδηγιών βοήθειας χρήσης των πληροφοριακών πηγών, η ολοκλήρωση και δημοσίευση ενός οδηγού πληροφοριακής παιδείας στο δικτυακό τόπο της Βιβλιοθήκης (<http://www.lib.uth.gr>) και η σταδιακή του μετατροπή σε ένα διαδραστικό εργαλείο. Όλα τα παραπάνω εξετάζονται στο πλαίσιο της συγκρότησης πολιτικής πληροφοριακής παιδείας σε επίπεδο Ιδρύματος η οποία θα προβλέπει την υποχρεωτική παρακολούθηση από όλους τους φοιτητές τουλάχιστον ενός μέρους των προσφερόμενων προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας, τη συνεργασία του προσωπικού της Βιβλιοθήκης με τους διδάσκοντες στο σχεδιασμό τους και τη σταδιακή τους ενσωμάτωση στα προγράμματα σπουδών όλων των Τμημάτων του Πανεπιστημίου.

**Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Εκπαίδευση χρηστών βιβλιοθήκης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Συνεργασία διδασκόντων-προσωπικού βιβλιοθήκης**

Library user instruction programmes in the University of Thessaly

Ioannis Clapsopoulos, Marios Balatzaras, Agapi Polyzou
University of Thessaly Library & Information Centre
Central Library, 2 Metamorfoseos St., Volos 38333, clib@uth.gr

Abstract

The University of Thessaly Library organises user training seminar series, regarding the use of both its collection and services, since March 1997. These seminars are mainly delivered to undergraduate and postgraduate students, while specific on-demand tutorials are taking place which are addressed to the university's teaching staff (both faculty members and non-tenured ones) and external users from the general public.

The modern technological infrastructure of the new Central Library building in the city of Volos gave the opportunity to its staff to prepare a modular user training seminar programme implemented since 2005. The introductory part of this programme is taking place from October to December each year with mandatory attendance for all first-year undergraduate and postgraduate students.

The present article presents an outline of the Library's instruction activities from 1997 to now examining all steps taken, currently underway, and planned for the future, towards the gradual shift from library user instruction to a comprehensive Information Literacy (IL) programme. Among other things reference is made to the continuous enrichment and improvement of current training seminars, the development of seminars offered by Library Branches in the cities of Larisa, Trikala and Karditsa, the upgrading of existing and the production of new electronic online help guides in the use of information resources, the completion of an Information Literacy manual and its subsequent publication in the Library's website (<http://www.lib.uth.gr>) and its progressive transformation to an interactive tool. All of the above are examined within the framework of the formation of an institutional Information Literacy policy which will include the compulsory student attendance for at least a part of the delivered IL programmes, the collaboration between faculty and library staff members for its planning and their gradual course integration in all of the University's Departments.

Keywords: Information Literacy, Library user instruction, University of Thessaly, Faculty-librarian collaboration

Η πληροφοριακή παιδεία όχημα για την ουσιαστική διασύνδεση των βιβλιοθηκών με την εκπαιδευτική διαδικασία

Χριστίνα Κανάκη, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης, Βιβλιοθηκονόμος, Λ.Συγγρού 136 176 71
Καλλιθέα, kanaki.ch@gmail.com

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση περιλαμβάνει σκέψεις και εκτιμήσεις που αφορούν σε πτυχές του ζητήματος της πληροφοριακής παιδείας, ενταγμένες σε τέσσερις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα σχολιάζονται τα προβλήματα τυποποίησης των αποδόσεων της σχετικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα και του ορισμού της πληροφοριακής παιδείας, σύμφωνα με την απεικόνισή τους στη σχετική βιβλιογραφία. Στη δεύτερη ενότητα κατατίθεται μια κριτική επισκόπηση του αναπτυσσόμενου διαλόγου για την πληροφοριακή παιδεία στο ελληνικό ακαδημαϊκό περιβάλλον. Στην τρίτη ενότητα αξιοποιούνται εμπειρικά δεδομένα από τη βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου ως στοιχεία προβληματισμού σε δύο επιμέρους τομείς: τη σχέση των φοιτητών με τη βιβλιοθήκη και τη σχέση των μαθημάτων με τη βιβλιοθήκη. Στην τέταρτη και τελευταία ενότητα προβάλλεται ο κινηματικός χαρακτήρας της πληροφοριακής παιδείας και η διεκδίκησή της ως αίτημα που στοχεύει να συμβάλλει στην αναμόρφωση της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Υπό αυτήν την προσέγγιση, κατατίθενται προτάσεις για την προώθησή της.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή παιδεία, Ανώτατη εκπαίδευση, Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, Ελλάδα

Information literacy as a vehicle for substantially interrelate academic libraries to educational process

Christina Kanaki, Panteion University of Social and Political Sciences. Library & Information Services, Librarian, Sygrou Ave. 136, 176 71 Kallithea, kanaki.ch@gmail.com

Abstract

This paper presents the author's thoughts and assessments on information literacy matters placed among four sections. The first section includes comments on various Greek terminology developed, in order to describe the meaning of information literacy, as well as comments on problems raised upon the definition of information literacy as depicted in relevant bibliography. The second section presents a critical appraisal of the dialogue on information literacy developed in the Greek academic environment. The third section includes an evaluation of the student-library relation and course-library relation, which is based upon the empirical data derived from the Panteion University Library. The last section describes the information literacy as a movement intended to contribute to reforming higher education in Greece. A few different ideas are submitted as proposals for promoting the information literacy movement.

Keywords: Information literacy, Higher education, Academic libraries, Educational reform, Greece

Έρευνα για τα μέλη διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π., αναφορικά με τη χρήση της βιβλιοθήκης και την πληροφοριακή παιδεία

Φωτεινή – Ευθυμίου, Ε.Μ.Π. Κεντρική Βιβλιοθήκη, Συλλογικός Κατάλογος
Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, βιβλιοθηκονόμος, Ηρώων Πολυτεχνείου 9,
Πολυτεχνειούπολη, Ζωγράφου, Αθήνα, feuthim@central.ntua.gr
Δημήτριος – Κουής, Ε.Μ.Π., Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών, Τεχνικός Διαχειριστής, Ηρώων Πολυτεχνείου 9, Πολυτεχνειούπολη,
Ζωγράφου, Αθήνα, dkoud@mail.ntua.gr, kouis@telecom.ntua.gr
Σπηλιοπαναγιώτης – Ζιδρόπουλος, Ε.Μ.Π. Κεντρική Βιβλιοθήκη, Ηλ. Μηχανικός
Τεχνολογίας Υπολογιστών, Μηχανικός Πληροφορικής, Ηρώων Πολυτεχνείου 9,
Πολυτεχνειούπολη, Ζωγράφου, Αθήνα, spilios@lib.ntua.gr

Περίληψη

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να διερευνήσει το βαθμό χρήσης της βιβλιοθήκης, και το βαθμό συνεργασίας -σε θέματα πληροφοριακής παιδείας- ανάμεσα σε μία ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη και τα μέλη του διδακτικού προσωπικού που αυτή εξυπηρετεί. Η συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποίησε ως περίπτωση μελέτης την Κεντρική Βιβλιοθήκη Ε.Μ.Π., με στόχο να αξιοποιηθούν τα συμπεράσματά της, ώστε να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί μια σχετική δράση. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο του οποίου οι ερωτήσεις συντάχθηκαν ύστερα από μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας και με ειδικούς στόχους να διερευνηθούν θέματα όπως: η συχνότητα χρήσης εργαλείων αναζήτησης πληροφοριών, η συχνότητα χρήσης παραδοσιακών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, οι προτιμήσεις των διδασκόντων όταν κατευθύνουν τους φοιτητές τους στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, ο χαρακτηρισμός της ικανότητας των φοιτητών σε αυτή την αναζήτηση, η επιλογή που οι διδάσκοντες θεωρούν καταλληλότερη ώστε να βοηθηθούν οι φοιτητές στην ανάπτυξη των 7 βασικών δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως αυτές ορίζονται από τη SCONUL, και η γνώμη των διδασκόντων για το πόσο σημαντική θεωρούν για τους φοιτητές τους την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, σε σχέση με τις επιδόσεις τους στις εξετάσεις, με την εκπόνηση εργασιών και με τη μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα. Το ερωτηματολόγιο απεστάλη μέσω email σε καθένα από τα 600, κατά προσέγγιση, μέλη του διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π. Το πλήθος των απαντήσεων, 114 (~19%), η ισόποση κατά μέσο όρο κατανομή απαντήσεων ανά σχολή του Ε.Μ.Π., σε συνδυασμό με τις ιδιότητες όσων απάντησαν (διδακτική βαθμίδα και διδακτική εμπειρία), συνιστούν ένα ικανό και αξιόπιστο δείγμα για το σκοπό της έρευνας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα εργαλεία αναζήτησης πληροφοριών χρησιμοποιούνται περίπου το ίδιο και σε ικανοποιητικό βαθμό, με τη συντριπτική πλειοψηφία, όμως, των διδασκόντων, να χρησιμοποιεί κυρίως τις ηλεκτρονικές πηγές. Αντίθετα, οι υπηρεσίες που παρέχονται από τη βιβλιοθήκη χρησιμοποιούνται από σπάνια ως καθόλου, από τους περισσότερους διδάσκοντες. Επιπρόσθετα, ενώ πάνω από το μισό ποσοστό χαρακτηρίζει την ικανότητα των φοιτητών του, στην αναζήτηση επιστημονικής πληροφορίας, από φτωχή ως μέτρια, και παρόλο που θεωρεί την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας των φοιτητών του από σημαντική ως πολύ σημαντική, τελικά το μεγαλύτερο ποσοστό επιλέγει οι φοιτητές να συμβουλευονται τον καθηγητή. Ωστόσο, ενθαρρυντικό είναι και το ποσοστό ~33%, το οποίο επιλέγει οι φοιτητές να παρακολουθήσουν μάθημα πληροφοριακής παιδείας, που έχει σχεδιαστεί συνεργατικά από βιβλιοθηκονόμο και καθηγητή. Αυτό που εγείρει προβληματισμό για την εμπιστοσύνη που δείχνει το διδακτικό προσωπικό στους

βιβλιοθηκονόμους, είναι ότι μόνο το ~19% των διδασκόντων επιλέγει οι φοιτητές τους να συμβουλευόνται το βιβλιοθηκονόμο.

Η έρευνα αποπειράται επίσης να ερμηνεύσει τα αποτελέσματα της, λαμβάνοντας υπόψη το σύγχρονο περιβάλλον και τις τρέχουσες τάσεις στον τομέα της πληροφόρησης, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του ιδρύματος στο οποίο αυτή έλαβε χώρα (γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται, οργάνωση βιβλιοθήκης, κ.λπ.) και προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορεί να ενισχυθεί ουσιαστικά ο ρόλος του επιστήμονα της πληροφόρησης, στη συνείδηση των χρηστών που εξυπηρετεί, καθώς και να προωθηθεί η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη Δ.Ε.Π. και τη βιβλιοθήκη. Η συνεργασία αυτή είναι κρίσιμη όσον αφορά τα θέματα πληροφοριακής παιδείας, αν οι βιβλιοθήκες επιθυμούν να εκσυγχρονιστούν, στρέφοντας τον προσανατολισμό τους από την παραδοσιακή τάση αποθήκευσης, διαχείρισης και διάθεσης της πληροφορίας στη σύγχρονη τάση που είναι εναρμονισμένη με την «κοινωνία της γνώσης», να γίνουν δηλαδή «μαθησιακοί οργανισμοί» τόσο για τους χρήστες τους, όσο και για το προσωπικό τους.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Ακαδημαϊκή Κοινότητα, Γνώμες και απόψεις, Χρήση και αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριακών πηγών.

A survey of the academic staff of the N.T.U.A. for the library use and for information literacy

Foteini – Efthymiou, NTUA, Central Library, Hellenic Academic Libraries Catalog, librarian, 9 Heroon Polytechniou str., Polytechnioupoli Campus, Zografou, Athens, feuthim@central.ntua.gr

(Dimitrios – Kouis, NTUA, Hellenic Academic Libraries Catalog, Technical Manager, 9 Heroon Polytechniou str., Polytechnioupoli Campus, Zografou, Athens, dkoud@mail.ntua.gr, kouis@telecom.ntua.gr

(Spiliopanagiotis - Zidropoulos, NTUA, Hellenic Central Library, Electrical Engineer and Computer Science, 9 Heroon Polytechniou str., Polytechnioupoli Campus, Zografou, Athens, spilios@lib.ntua.gr

Abstract

This study's aim was to explore the extent to which the library is used and the extent to which cooperation could be developed among an academic library and its membership of academic staff, in the field of information literacy. The Central Library of the National Technical University of Athens served as a case study for this purpose. The study was designed in order to yield results which can be used for the planning, as well as, the implementation of a pertinent project. It involved 30 questions which were based on relevant literature review and investigated the following: the frequency of search tools' use, the frequency of library use, the preferences of the academic staff in the ways they direct their students to search for scientific information, how they rank their students' ability in searching for scientific information, which option they consider adequate to help students develop information literacy skills. This question was developed according to SCONUL seven pillars of information literacy. The last questions asked how important, the members of academic staff, consider the development of these skills for their students, in relation to exams performance, to writing essays and dissertations and to their professional career. The electronic questionnaire was emailed to each and every one of the approximately 600 members of the academic staff. The number of the responders 114 (~19%), the almost equivalent response per school of the N.T.U.A., in combination with the characteristics of the responders (teaching grade and teaching experience) can be considered an adequate and valid sample for the purposes of this study. It was discovered that search tools for scientific information are almost equally used and to a sufficient degree by the academic staff. However, in their crushing majority, they show an increased preference in using electronic resources. Contrarily, traditional library services are rarely used by the majority. Furthermore, while more than half would characterize their students' ability to search for scientific information poor and mediocre, and although they also consider the development of information literacy skills of their students important and very important, most of them show a clear preference to consult their students on their own. However, it is encouraging that ~33% would prefer their students to attend an information literacy class, cooperatively designed by librarians and academic staff. What seems to raise questions on how much librarians are being trusted by the academic staff is the low percentage, of only ~19%, that chooses to direct their students to consult the librarian. This study attempts to interpret its results, taking into consideration the modern environment and the new trends in the field of information science, as well as, the particularities of the institution in

which it was conducted (subject fields that are being taught, library management, etc.). It proposes ways of enhancing the role of the information scientist in users' perception of them, and ways of promoting the collaboration among academic staff and its library. This collaboration is vital, especially in terms of information literacy, if libraries wish to modernize themselves, and alter their orientation, from traditional organizations of information storing, management and dissemination towards the new trend of becoming "learning organizations", both for their users and their staff, which is more in line with the demands of the contemporary society of knowledge.

Keywords: Information Literacy, Academic Community, Opinions and views, Use and exploitation of the available information resources.

Θεματική πύλη για την Πληροφοριακή Παιδεία στην Ανώτατη Εκπαίδευση: η περίπτωση της ισπανικής πρωτοβουλίας e-COMS ως παράδειγμα εφαρμογής

Γιώργος Χριστοδούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης, Εγνατία 46, 54625, Θεσσαλονίκη, gxristod@jour.auth.gr

Περίληψη

Η σύγχρονη κοινωνία χρειάζεται ένα σύγχρονο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης με έμφαση στη διαχείριση γνώσης, τις τεχνολογίες πληροφοριών και τη δια βίου μάθηση. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα καλούνται να διαδραματίσουν κυρίαρχο ρόλο ως ερευνητικά και εκπαιδευτικά κέντρα για την εξάσκηση και προετοιμασία των πολιτών του 21ου αιώνα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη να έρθουν αντιμέτωπα με τις αλλαγές. Υπό το φως των απαιτήσεων για ηλεκτρονική μάθηση, τα πανεπιστήμια χρειάζεται να αγκαλιάσουν όλες τις δυνατότητες που προκύπτουν από την τεχνολογία των πληροφοριών και των επικοινωνιών και να τις χρησιμοποιήσουν ως εργαλεία βελτίωσης της πρόσβασης στην εκπαίδευση αλλά και ως εγγύηση για ποιοτική μάθηση.

Μία μαθησιακή πύλη (portal) μπορεί να οριστεί ως ένα μοναδικά ολοκληρωμένο σημείο που προσφέρει χρήσιμη και περιεκτική πρόσβαση στην πληροφορία, και επιπρόσθετα στο περιεχόμενο. Περιλαμβάνει εργαλεία αναζήτησης, διδακτικές πηγές, διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό, εργαλεία διαπροσωπικής επικοινωνίας, τεχνικές κατάρτισης, αξιολόγησης κ.λπ. Εκτός της δράσης τους ως πύλες (gateway) και οργανωτές περιεχομένων, τα portals προσφέρουν πρόσβαση σε ποιοτικές πληροφορίες και μαθησιακές πηγές ενθαρρύνοντας τη διαδραστικότητα με τις πηγές αλλά και με άλλους εκπαιδευόμενους, υποστηρίζοντας παράλληλα νέα μοντέλα διδασκαλίας, μάθησης και έρευνας.

Πιστεύεται ότι η απόφαση για υλοποίηση ενός ακαδημαϊκού portal που θα ενισχύσει τις μαθησιακές δυνατότητες θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του όχι μόνο τους εκπαιδευτικούς και οικονομικούς στόχους αλλά και θέματα όπως την πρόσβαση, την ευελιξία, την καινοτομία, την εξατομίκευση, την αξιοπιστία και την ποιότητα της πληροφορίας. Με βάση αυτές τις αρχές αλλά και μετά από έρευνα σε ομάδες ακαδημαϊκών, οι Ισπανοί πήραν την απόφαση δημιουργίας του portal e-COMS. Ένα γενικευμένο portal, κατάλληλο για όλους τους φοιτητές που χρειάζεται να αποκτήσουν δεξιότητες και κατάρτιση πληροφοριακής παιδείας, ειδικότερα στο σημερινό ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον.

Μία αντίστοιχη πρωτοβουλία δημιουργίας portal θα μπορούσε να υποστηριχθεί από τον ΣΕΑΒ και στην Ελλάδα, σε συνεργασία με τα αντίστοιχα τμήματα βιβλιοθηκονομίας, αφού η πληροφοριακή παιδεία αποτελεί κύριο στόχο της βιβλιοθηκονομικής επιστήμης. Ενός portal που θα προωθήσει τη δημιουργία και την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού υλικού, την προώθηση της πληροφοριακής παιδείας στους φοιτητές και τη συμμετοχή τους στην αυτόνομη διαδικασία μάθησης.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή παιδεία, Θεματικές πύλες (portals), Εκπαιδευτική Διαδικασία, Δια βίου μάθηση

Subject gateway for Information Literacy in Higher Education: the case of the Spanish initiative e-COMS as an example of application

George Christodoulou,
Librarian at the Library of Journalism School of Aristotle University of
Thessaloniki

Abstract

Modern society needs a modern system of higher education with emphasis on knowledge management, information technologies and lifelong learning. The academic institutions are called upon to play a dominant role as a research and education centers for training and preparation of the citizens of the 21st century, taking responsibility to come confronted with the changes. In the light of the requirements for e-learning, universities need to embrace all the opportunities arising from the information technology and communications.

A learning portal can be defined as a unique integrated point that offered a useful and comprehensive access to information. It includes search tools, teaching resources, interactive training materials, tools, interpersonal communication, technical training, evaluation, etc. In addition to their action as gateways and organizers of contents, the portals offer access to quality information and learning sources encouraging interactivity with its source but also with other learners, while supporting new models of teaching, learning and research.

Believing that the decision to implement an academic portal that will enhance the learning opportunities should take into account not only the educational and economic objectives but also issues like access, flexibility, innovation, personalization, reliability and quality of information. Based on these principles and the opinions of academics, the Spanish took the decision to create the portal e-COMS. A generalized portal that is suitable for all students who need to acquire skills and training to information literacy.

A similar initiative to create portal could be supported by Hellenic Academic Library Link in Greece, in cooperation with the relevant departments of library and information science, since the information literacy is a key objective of library science. A portal that will promote the establishment and upgrading of educational material, promote information literacy to students and encourage their participation in the autonomous learning process.

Keywords: Information Literacy, Portals, Educational Process, Lifelong Learning

Μέθοδοι Εκπαίδευσης Χρηστών σε Αμερικανικά Πανεπιστήμια

Παναγιώτης Κώτσιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μονάδα Εκπαίδευσης & Επιμόρφωσης Χρηστών, Θεματική Βιβλιοθήκη Σχολής ΝΟΠΕ, 3^{ος} Όροφος Σχολής ΝΟΠΕ, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 54124, kotsios@leps.auth.gr

Περίληψη

Η απόκτηση ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας κατά τη διάρκεια των ανώτατων σπουδών αποτελεί μια απαραίτητη πλέον προϋπόθεση για την ολοκληρωμένη εκπαίδευση των φοιτητών και για την σωστή προετοιμασία τους για τον μετέπειτα επαγγελματικό στίβο. Ο τρόπος όμως, με τον οποίο καλλιεργούνται οι ικανότητες αυτές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διαφέρει από χώρα σε χώρα και από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο. Σε κάποιες περιπτώσεις συναντάμε εκπαιδευτικά σεμινάρια, σε άλλες ηλεκτρονικές οδηγίες μέσω ιστοσελίδων και σε άλλες ολοκληρωμένα μαθήματα επιλογής ή κορμού. Με σκοπό τη διερεύνηση αυτού του φαινομένου η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στον τρόπο παράδοσης μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας σε μια άλλη χώρα και συγκεκριμένα στις ΗΠΑ. Η συλλογή στοιχείων από τη χώρα αυτή, η οποία παρουσιάζει μια μεγάλη παράδοση στον συγκεκριμένο τομέα, μπορεί να βοηθήσει αφενός στην ενημέρωσή μας για την εκεί υπάρχουσα κατάσταση αλλά και αφετέρου να χρησιμοποιηθεί για σύγκριση με τον ελληνικό χώρο.

Σύμφωνα με αρκετούς συγγραφείς, η καταγωγή των εκπαιδευτικών μαθημάτων που εξελίχθηκαν στα σημερινά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας, μπορεί να βρεθεί στην «προσωπική βοήθεια» που παρείχαν οι βιβλιοθηκονόμοι στις Αμερικανικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες από τον 18ο ακόμη αιώνα, και στις πρωτοβουλίες τους για την καλλιέργεια των βιβλιογραφικών και πληροφοριακών ικανοτήτων των φοιτητών. Το κίνημα για την πληροφοριακή παιδεία στην χώρα αριθμεί γύρω στα 20 χρόνια ύπαρξης και αναπτύχθηκε παράλληλα με την διάδοση της χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του Διαδικτύου. Ξεκίνησε από τις ενέργειες της Αμερικανικής Ένωσης Βιβλιοθηκών με την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου για την Πληροφοριακή Παιδεία το 1989 και συνεχίστηκε με το Ινστιτούτο για την Πληροφοριακή Παιδεία το 1998, ενώ παράλληλα αναπτύχθηκαν και δύο σύνολα προτύπων πληροφοριακής παιδείας για το σχολικό τομέα και τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το Αμερικανικό Υπουργείο Παιδείας επίσης συμπεριέλαβε τον Δεκέμβρη του 2000 την πληροφοριακή παιδεία στο εθνικό σχέδιο εκπαίδευσης για την τεχνολογία ως ένας από πέντε βασικούς στόχους. Λόγω όλων αυτών των ενεργειών και του μεγάλου διαστήματος που έχει περάσει, κάποιος θα περίμενε ότι τα Αμερικανικά Πανεπιστήμια θα ήταν επαρκώς οργανωμένα σε σχέση με την οργάνωση μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας και την συγκώνευσή τους στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων.

Στην Ευρώπη ο ορισμός της πληροφοριακής παιδείας που έχει επικρατήσει είναι αυτός που καθορίστηκε από την προεδρική επιτροπή για την πληροφοριακή παιδεία της Αμερικανικής Ένωσης βιβλιοθηκών το 1989. Η υιοθέτηση και οικειοποίηση του όρου ήταν φυσική εξέλιξη της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης που είχε ξεκινήσει στις Ευρωπαϊκές πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες από την δεκαετία του 70 ακόμη. Στον Ελληνικό χώρο ο όρος πληροφοριακή παιδεία είναι σχετικά νεότερος και έλαβε ιδιαίτερη σημασία από το 2000 και έπειτα. Η καλλιέργεια των

ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας στα ελληνικά Πανεπιστήμια σήμερα παρέχεται κυρίως μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης που οργανώνονται από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και σε λίγες περιπτώσεις μέσω μαθημάτων συγχωνευμένων στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων.

Με σκοπό την σύγκριση για τον τρόπο εκπαίδευσης χρηστών ανάμεσα στις 2 χώρες, η παρούσα μελέτη στοχεύει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη μέσω ερωτήσεως που απεστάλη στην λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την πληροφοριακή παιδεία της Αμερικανικής Ένωση Βιβλιοθηκών. Στους συμμετέχοντες στη λίστα απεστάλη μια σύντομη ερώτηση πολλαπλής επιλογής με τέσσερις πιθανές απαντήσεις που αφορούσαν τον τρόπο οργάνωσης της εκπαίδευσης των χρηστών. Οι απαντήσεις που ελήφθησαν προέρχονται από 25 διαφορετικά τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αν και η σύντομη ερώτηση και απάντηση δεν επιτρέπουν την διεξοδική ανάλυση του τρόπου οργάνωσης της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης των πανεπιστημίων αυτών, μπορούν ωστόσο να προσφέρουν μια ξεκάθαρη εικόνα για το εάν τελικά η πληροφοριακή παιδεία έχει εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη εκπαιδευτική ενότητα στα Αμερικανικά πανεπιστήμια ή όχι.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαίδευση χρηστών, Αμερικανικά πανεπιστήμια, ανώτατη εκπαίδευση, πληροφοριακή παιδεία, έρευνα

User education methods in American Universities

Panayotis Kotsios, Aristotle University of Thessaloniki, User Education Unit, Thematic Library of Law, Economic & Political Science, 3rd floor Law School, Aristotle University campus, Thessaloniki 54124, kotsios@leps.auth.gr

Abstract

The acquisition of information literacy skills during higher education constitutes a necessary requirement for the students' completed education and for their correct preparation for the later professional course. The way however, in which these skills are developed in higher education, differs from country to country and from university to university. In some cases we notice training seminars, in others electronic guides via web pages and in others complete optional or core courses. Aiming at the investigation of this phenomenon, the present study is focused in the way information literacy courses are delivered in another country, the USA in specific. The collection of data from this country which has a large tradition in the particular sector, can help both in recognizing the situation there but also in using the data for comparison with the Greek situation.

According to many writers, the origin of educational courses that have evolved in the current information literacy programs can be found in the "personal help" that librarians in the American academic libraries were providing since the 18th century, and in their initiatives for the development of bibliographic and information skills. The information literacy movement in the country numbers around 20 years of existence and was developed hand in hand with the use of computers and the Internet. It began from the actions of the American Library Association with the foundation of the National Forum on Information Literacy on 1989 and it was continued with the Institute for Information Literacy in 1998, while at the same time two sets of standards were developed, one for the school sector and one for the higher education sector. The American Department of Education also included in December 2000 information literacy in the national plan for technology education as one from five main objectives. As a result of all these actions and the long of period of time that has passed since the term was introduced, someone would expect that the American Universities would be sufficiently organised concerning the organisation of information literacy courses and their integration in the programs of study.

In Europe, the definition of information literacy that has prevailed has been the same as the one that was determined by the presidential committee for information literacy of ALA in 1989. The adoption of the term was a natural consequence of the bibliographic education that had begun in the European academic libraries since the 70s. In Greece the term information literacy is relatively more recent and it has received particular importance from 2000 onwards. The development of information literacy skills in the Greek universities today is provided mainly via programs of education that are organised by the academic libraries and in few cases via courses incorporated in the universities' programs of study.

Aiming at the comparison of user education methods between the 2 countries, the present study aims to present the results of relative research that was carried out via a question that was dispatched in the ALA information literacy

emailing list. List participants were sent a short multiple choice question with four possible answers that concerned the way user instruction is delivered in their institutions. The answers that were received emanate from 25 different academic institutions. Despite the fact that the short question and answer do not allow for extensive analysis about the way user education is organised in these universities, they can however offer a evident picture on whether information literacy training has developed in a completed educational course in this country or not.

Keywords: user education, American universities, higher education, information literacy, research

Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική πραγματικότητα: Ιδέες και προβληματισμοί που προέρχονται από τα δύο σχετικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Ευγενίδου

Χαρά Μπρίντεζη, Ίδρυμα Ευγενίδου, Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης, Λεωφ. Συγγρού 387,
17564 Π.Φάληρο, hbrinde@eugenfound.edu.gr

Περίληψη

Η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Ευγενίδου, από το 2004, έχει ξεκινήσει δύο προγράμματα σχετικά με την Πληροφοριακή Παιδεία. Το ένα πρόγραμμα που διεξάγεται σε συνεργασία με το Γραφείο Δικτυακής Εκπαιδευτικής Πύλης του Υπ.Ε.Π.Θ., αποσκοπεί στην ενημέρωση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την πληροφοριακή παιδεία. Στα πλαίσια του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί, πέραν των ενημερωτικών παρουσιάσεων που παρακολουθούν, έχουν επίσης τη δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής των όσων μαθαίνουν με βάση ειδικά σχεδιασμένα σενάρια αναζήτησης που τους δίνονται. Το δεύτερο πρόγραμμα πραγματοποιείται σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς και αφορά στους μαθητές. Στόχος αυτού του προγράμματος είναι η εξοικείωση των μαθητών με τους τρόπους αναζήτησης, επιλογής και αξιολόγησης πληροφοριών, καθώς συλλέγουν υλικό για τις σχολικές εργασίες τους από μεγάλη ποικιλία πηγών (έντυπων και ηλεκτρονικών). Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν συνοπτικά τα δύο προγράμματα, αλλά κυρίως θα αναπτυχθούν προβληματισμοί και ιδέες που προέκυψαν από αυτά και σχετίζονται με την ελληνική πραγματικότητα.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή παιδεία, βιβλιοθήκη Ιδρύματος Ευγενίδου, εκπαίδευση χρηστών

Information literacy and the Greek reality: Ideas and questions stemming from two seminars organized by the Eugenides Foundation library

Hara Brindesi, Eugenides Foundation, Head librarian, 387 Syngrou Av., 17564
P. Faliro, hbrinde@eugenfound.edu.gr

Abstract

Since 2004, the Eugenides Foundation Library has been running two information literacy seminars. The first one, which has been conducted in cooperation with the Hellenic Ministry of Education Official Educational Portal, aims at informing educators on information literacy issues; participants have the opportunity not only to attend pertinent presentations but also to get to grips with what they hear, by working on specially developed information searching scenarios. The second seminar, carried out in cooperation with educators, is designed for students. The aim is to familiarize them with the ways of searching, selecting and evaluating information, through tasks of collecting material for their school assignments, using a variety of sources (printed and electronic). This lecture will present both of the above seminars and furthermore ideas and questions stemming from them and specifically related to Greek reality

Keywords: Information literacy, Eugenides Foundation library, user training,

Πληροφοριακή Παιδεία και Οπτική Αναπαράσταση της Γνώσης στην Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση

Ροδακόπουλος Αθανάσιος,
πτ. Α.Ε.Ι., Μ.Β.Α., Μ.Σc.
Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Πατρών
Εργαστηριακός Συνεργάτης Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
Ανδρέα Κάλβου 25, Θεσσαλονίκη, 54632
e-mail: rodakopoulos@msn.com

Περίληψη

Η οπτική αναπαράσταση της γνώσης (Knowledge Visualization), ή αλλιώς απεικόνιση γνώσης, είναι ένας νέος τομέας που μόλις πρόσφατα λαμβάνει την προσοχή του ερευνητικού και επιχειρηματικού κόσμου. Κύριοι στόχοι της οπτικής αναπαράστασης της γνώσης, είναι η μεταφορά, η επικοινωνία και η δημιουργία γνώσης μεταξύ των ανθρώπων, δίνοντας τους πλουσιότερα μέσα να εκφράσουν αυτά που ξέρουν και συσχετίζοντας νέες ιδέες με ήδη κατανοητές έννοιες. Η εργασία αρχικά θα παρουσιάσει τον ρόλο, τη σημασία και τα πεδία εφαρμογής της οπτικής αναπαράστασης της γνώσης και κατόπιν θα μελετήσει τα διάφορα είδη οπτικής αναπαράστασης καθώς και τα συστήματα και εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί για αυτόν τον σκοπό. Η εργασία θα ολοκληρωθεί με την ανάλυση των σημαντικότερων μεθόδων αξιολόγησης της οπτικής αναπαράστασης της γνώσης καθώς και με την παρουσίαση μελλοντικών τάσεων και προοπτικών.

Λέξεις Κλειδιά: Οπτική Αναπαράσταση της γνώσης (Knowledge Visualization), Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), Στρατηγικές και Πολιτικές Ανάπτυξης και προώθησης (marketing) πληροφοριακής παιδείας στα ακαδημαϊκά ιδρύματα

Information Literacy and Knowledge Visualization in Greek Universities

Rodakopoulos Athanasios

B.Sc., M.B.A., M.Sc.

PhD Student, University of Patras, Greece

Teaching Assistant, Technological Educational Institution (TEI) of Thessaloniki,
Greece

25, Andrea Kalvou, Thessaloniki, 54632

e-mail: rodakopoulos@msn.com

Abstract

Knowledge Visualization is a new field that hardly recently receives the attention of the scientific and enterprising world. Main objectives of Knowledge Visualization is the transfer, communication and creation of knowledge between persons, giving them richer means of expressing what they know and also, the connection of new ideas with already comprehensible significances. The paper will initially present the role, the importance and the application fields of Knowledge Visualization and then, it will study various types of visual representation of knowledge as well as the systems and tools that have been developed for this aim. The work will be completed with the analysis of the most important evaluation methods of Knowledge Visualization as well as with the presentation of future tendencies and prospects.

Keywords: Knowledge Visualization, Information and Communication Technologies, Information Literacy Development and Marketing Strategies and Policies in Greek Universities

Η ηθική χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον της πληροφοριακής παιδείας

Χριστίνα Κυριακοπούλου, Προϊσταμένη Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καλλιθέας,
Βιβλιοθηκονόμος – Κοινωνιολόγος, Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων
Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων της Πληροφόρησης, Ανδρομάχης 86Α &
Αλκμήνης, Καλλιθέα xkyriakoroulou@gmail.com
Δημήτρης Πολίτης, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, Βιβλιοθηκονόμος,
Κυδαθηναίων 11, Πλάκα TK 10558, odimpol@gmail.com
Μαρία Δουκατά, Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Δ/ση Εκπαίδευσης και
Ενημέρωσης – Βιβλιοθήκη, Βιβλιοθηκονόμος MSc, Πολυτεχνείου 12, TK 10534
Αθήνα, sylvestro_g@yahoo.gr

Περίληψη

Η Πληροφοριακή Παιδεία ως βασικός πυρήνας της Δια Βίου Μάθησης και ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα στον ψηφιακό κόσμο συμβάλει καθοριστικά στην κοινωνική ένταξη όλων των ατόμων και κοινοτήτων.

Αποτελεί το κλειδί για την πραγμάτωση και επέκταση της κοινωνίας της γνώσης ώστε όλοι, ανεξαιρέτως, οι πολίτες να αναπτύσσουν με ικανοποιητικό τρόπο την μαθησιακή ικανότητα στην διάρκεια του βίου της. Η ικανότητα να αναγνωρίζει κανείς την ανάγκη πληροφόρησής του, να εντοπίζει, να αποτιμά και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά την απαραίτητη πληροφορία είναι απαραίτητη στην σημερινή εποχή που χαρακτηρίζεται από της ραγδαίες αλλαγές που απορρέουν από την εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων.

Στο περιβάλλον των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας η μάθηση του τρόπου που μαθαίνουμε, η προσαρμογή στην αλλαγή και η κατανόηση του πλήθους των πληροφοριών είναι δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν όλοι. Ιδιαίτερα σημαντικός αναδεικνύεται ο ρόλος των βιβλιοθηκών μέσα από την εκπόνηση και την υλοποίηση προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας προς τους χρήστες που εξυπηρετούν ώστε να εκμεταλλεύονται αποτελεσματικά και αποδοτικά την πληθώρα των πληροφοριών που είναι διαθέσιμη.

Το ζήτημα της ηθικής αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις μέρες μας εξαιτίας της εφαρμογής νέων τεχνολογικών μεθόδων και εφαρμογών καθώς και της πληροφορικής έκρηξης. Η επιλογή του ηθικά σωστού συναρτάται άμεσα με τις διαδικασίες παραγωγής και χρήσης, τους φορείς της γνώσης και τον τρόπο με τον οποίο καθίσταται έγκυρη η γνώση.

Φαινόμενα της η λογοκλοπή, η λανθασμένη και ελλιπής χρήση των παραπομπών και η παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών καθιστούν επιτακτική την ανάγκη καθορισμού θεμελιωδών ηθικών αρχών και την προετοιμασία των χρηστών από τους σωστά εκπαιδευμένους βιβλιοθηκονόμους ώστε να έχουν ηθική επίγνωση της σωστής και ωφέλιμης χρήσης της πληροφορίας.

Λέξεις κλειδιά: πληροφοριακή παιδεία, ηθική, πληροφορία, λογοκλοπή, παραπομπές, πνευματικά δικαιώματα

The moral use of information in the environment of information literacy

Kristina Kyriakopoulou, Head of Public library of kallithea, Librarian – Social Scientist, President of union of Greek library scientists and scientists of information, Andromaxis 86A & Alkminis, Kallithea, xkyriakopoulou@gmail.com
Dimitris Politis, Center for Asia Minor Studies, Librarian, Kydathinaiwn 11, Plaka, PC 10558, odimpol@gmail.com
Maria Doukata, Social Insurance Institute, Department of Education & Enlightenment - Library, Librarian MSc , Polytexneiou 12, Athens, PC 10534, sylvestro_g@yahoo.gr

Abstract

The information literacy as the basic core of For Life Learning and as a basic human right in the digital world decisively contributes to the social integration of all individuals and communities.

It constitutes the key to the materialization and extension of the society of education thus all citizens, with no exception; develop in a satisfactory way the learning ability throughout their lifetime endurance. One's capability of recognizing the need of his being informed, to track, to value and to satisfactorily use the necessary information is essential in current season which is characterized by the rapid changes that derive from the development of technological means.

The environment of information of technology and communication the learning of the way we learn, the adaptation to the change and the comprehension of numerous information are skills that everybody has to develop. Particularly important the role of libraries is elected through the development and concretization of information literacy programmes to the users they serve thus they effectively and efficiently exploit the vast number of available information.

Moral matters acquire special importance nowadays because of new technological applied methods and applications as well as the information technology explosion. The choice of moral right is immediately associated to the production and use procedures, the knowledge institutions and the way in which knowledge is rendered valid.

Phenomena as plagiarism, the erroneous and incomplete use of references and the violation of authors' mental rights render imperative the need of fundamental mental rights and the preparation of users by properly trained librarians thus they have moral awareness of proper and useful use of information.

Key words: information literacy, ethics, information, plagiarism, citing, copyright

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην Ελλάδα: μια ερευνητική και θεωρητική προσέγγιση

Στέλλα Κορομπίλη, Αναπλ. Καθηγήτρια, Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, ΑΤΕΙΘ, Σίνδος, koro@libd.teithe.gr

Αφροδίτη Μάλλιαρη, Επικ. Καθηγήτρια, Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, ΑΤΕΙΘ, Σίνδος, malliari@libd.teithe.gr

Γιώργος Χριστοδούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Θεσσαλονίκης. Εγνατία 46, 54625, Θεσσαλονίκη, gxristod@jour.auth.gr

Περίληψη

Η τεχνολογία των επικοινωνιών έχει αλλάξει δραστικά το περιβάλλον στην εκπαίδευση, στην εργασία και στην καθημερινή ζωή για ένα σημαντικό ποσοστό ανθρώπων και στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό θεωρήθηκε απαραίτητο να δρομολογηθούν μια σειρά από έρευνες με σκοπό να χαρτογραφηθεί το επίπεδο πληροφοριακής παιδείας.

Η πρώτη έρευνα αφορούσε τους φοιτητές και καθηγητές του Τμήματος Μάρκετινγκ του ΑΤΕΙΘ (Korobili, Tilikidou, 2005) έχοντας ως στόχο να παράσχει χρήσιμα δεδομένα για το σχεδιασμό προγραμμάτων πληροφοριακής εκπαίδευσης στο ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Η επόμενη αφορούσε το επίπεδο δεξιοτήτων όλων των εκπαιδευτικών του ΑΤΕΙΘ (Korobili, Tilikidou, Delistavrou, 2006) αναφορικά με τη χρήση των πηγών της βιβλιοθήκης, εστιάζοντας κυρίως στις ηλεκτρονικές πηγές, με σκοπό να εντοπίσει κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας. Η τρίτη έρευνα (Korobili, Malliari, Christodoulou, 2008) πραγματοποιήθηκε στο σύνολο των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της Ελλάδας και της Κύπρου, θέλοντας να καταγράψει τις απόψεις των βιβλιοθηκονόμων καθώς και την μέχρι τώρα προσπάθεια συμμετοχής των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην πληροφοριακή εκπαίδευση. Παράλληλα, προχώρησε και στην ανάλυση των απαιτούμενων δεξιοτήτων που πρέπει να έχουν οι βιβλιοθηκονόμοι, ώστε να συμβάλλουν ενεργά στην ανάπτυξη της πληροφοριακής παιδείας.

Η τέταρτη έρευνα (Korobili, Malliari, Christodoulou, 2008), η οποία μόλις ολοκληρώθηκε απευθύνθηκε στο σύνολο των φοιτητών του ΤΕΙ, με σκοπό να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης χρησιμοποιούν τις πηγές πληροφόρησης και το βαθμό στον οποίο αναπτύσσουν δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Ενώ, η πέμπτη έρευνα (Κορομπίλη, Δανιηλί-δου, Μάλλιαρη, Χριστοδούλου), που είναι σε εξέλιξη, αφορά τους καθηγητές μέσης εκπαίδευσης (γυμνασίων) με σκοπό να εντοπίσει το βαθμό συμβολής της Δημόσιας Δευτε-ροβάθμιας Εκπαίδευσης στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας.

Με εγνωσμένη πλέον την ανάγκη, και σε μια προσπάθεια να συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, το Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης προσφέρει, πλέον, στο νέο του πρόγραμμα ένα μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας. Μάθημα που θέλει να δώσει στους βιβλιοθηκονόμους τα εφόδια εκείνα που απαιτούνται ώστε να μπορούν να στηρίξουν και να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά σε μαθήματα/σεμινάρια πληροφοριακής παιδείας σε οποιαδήποτε βιβλιοθήκη κι αν εργαστούν.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Εκπαιδευτική Διαδικασία, Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση, Βιβλιοθηκονομική Εκπαίδευση

The development of information literacy skills in Greece: a research and theoretical approach

Stella Korobili, Associate Professor at the Department of Library and Information Science at the Technological Institution of Thessaloniki (TEI), koro@libd.teithe.gr
Aphrodite Malliari, Assistant Professor at the Department of Library and Information Science at the Technological Institution of Thessaloniki (TEI) , malliari@libd.teithe.gr
George Christodoulou, librarian at the Library of Journalism School of Aristotle University of Thessaloniki, gxristod@jour.auth.gr

Abstract

The information and communication technology has drastically changed the environment in the field of education, work and daily life for a significant percentage of people in Greece. For this reason it was necessary to launch a series of surveys designed to map the level of information literacy in Greece.

The first survey was aimed at students and faculty of the Department of Marketing of Technological Education Institution (TEI) of Thessaloniki (Korompili, Tilikidou, 2005) with the aim to provide useful data for planning effective education on the Information Literacy in TEI.

The next survey (Korobili, Tilikidou, Delistavrou, 2006) was intended to examine the use of library resources, focusing on e-sources, by the faculty of a Technological Education Institution in Thessaloniki, Greece; to reveal the factors which influence the effective use of sources for academic duties;

The third survey (Korobili, Malliari, Christodoulou, 2008) was addressed to all professional and paraprofessional staff of the academic libraries in Greece and Cyprus and had as a purpose to record the attitudes and perceptions of Greek librarians regarding information literacy programs and their preparedness for such programs. The study was targeted at all professional and paraprofessional staff of the academic libraries in Greece and Cyprus.

The fourth survey (Korobili, Malliari, Christodoulou, 2008), which has just completed and was addressed to all students of TEI, aimed to explore the way the students use the information sources and if they develop any kind of information literacy skills during their studies.

While, the fifth survey (Korompili, Daniilidou, Malliari, Christodoulou), which is in progress, concerns secondary education teachers in order to identify the contribution of Public Secondary Education in developing information literacy skills.

By most proven the need, and in an effort to contribute the development of information literacy skills, the Department of Library Science and Information Systems of TEI of Thessaloniki offers now, in its new curriculum, a course of Information Literacy. A course which aims to provide the students with the needed skills in order to be able to support and manage effectively informational literacy courses / seminars in any working environment.

Keywords: Information Literacy, Educational Process, Continuing Education, Library Education

Θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας, εκπαιδευτική στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας: η περίπτωση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Κυριακή Μπαλτά,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Βιβλιοθήκη Τμήμα Επιστημονικής Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, Εγνατίας 156, ΤΘ 1591, Θεσσαλονίκη, balta@uom.gr

Περίληψη

Η πληροφοριακή παιδεία αναγνωρίζεται πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο ως ένα σύνολο βασικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική συμμετοχή των πολιτών στις σύγχρονες κοινωνίες και την επίλυση προβλημάτων τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική ζωή τους. Η αλλαγή στην εκπαιδευτική σκέψη, η εκρηκτική αύξηση της ηλεκτρονικής πληροφόρησης και οι αλματώδεις εξελίξεις στην τεχνολογία, αποτελούν πλέον τη μεγάλη πρόκληση για τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες όσον αφορά στον εκπαιδευτικό τους ρόλο.

Οι βιβλιοθηκονόμοι σε ρόλο βοηθού της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή και ακόμη αυτού καθ' αυτού εκπαιδευτών, σχεδιάζουν και αναλαμβάνουν νέες πρωτοβουλίες στην εκπαιδευτική διαδικασία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που απασχολούνται, προσδίδοντας έτσι ένα κεντρικότερο εκπαιδευτικό ρόλο στη βιβλιοθήκη. Όλα τα παραπάνω επιβάλλουν πλέον στους βιβλιοθηκονόμους την απόκτηση γνώσεων εκπαιδευτικού σχεδιασμού, παιδαγωγικής, διδακτικής καθώς και δεξιοτήτων οι οποίες θα τους καθιστούν ικανούς εκπαιδευτές.

Η πληροφοριακή παιδεία αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο στο βασικό (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση) όσο και στα προχωρημένα επίπεδα της (τριτοβάθμια εκπαίδευση), κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν πώς να σκέφτονται ενεργητικά και κριτικά παρά λαμβάνουν με παθητικό τρόπο προκατασκευασμένα πακέτα γνώσεων. Παρέχει ένα σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων για ενεργητικά σκεπτόμενους εκπαιδευόμενους οι οποίοι θα χρησιμοποιήσουν την πληροφορία όχι μόνο μέσα στο ακαδημαϊκό περιβάλλον αλλά σε όλη τους τη ζωή.

Το μοντέλο με το οποίο τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας θα παρέχονται στους σπουδαστές των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτέλεσε και αποτελεί κεντρικό σημείο συζήτησης και μελέτης των επιστημόνων. Εκτενής διάλογος έχει επίσης αναπτυχθεί για τα μοντέλα σχεδιασμού των προγραμμάτων αυτών και για την πορεία επίτευξης των εκπαιδευτικών στόχων που προσπαθούν να επιτύχουν. Σημαντικό επίσης θέμα συζήτησης αποτελεί ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός που πρέπει να ακολουθηθεί για να περιγράψει τη διαδικασία σχεδιασμού της εκπαιδευτικής παρέμβασης από την υιοθέτηση κάποιας από τις θεωρίες της μάθησης μέχρι τον προσδιορισμό του εκπαιδευτικού υλικού και των μέτρων και μέσων αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν στο εκπαιδευτικό περιβάλλον που θα αναπτυχθεί.

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας προχώρησε στη δημιουργία ενός νέου σχεδίου για το πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας το οποίο παρέχει, στοχεύοντας όχι μόνο στο να περιγράψει το περιεχόμενο και τα μέσα παροχής του αλλά όλα τα τμήματα τα οποία το καθιστούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα εκπαίδευσης. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται μόνο τα τμήματα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και της διδακτικής μεθοδολογίας.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Μοντέλα Σχεδίασης Προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, Εκπαιδευτική στρατηγική, Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός,

Εκπαιδευτικοί Στόχοι, Θεωρίες Μάθησης, Κονστρακτιβισμός.

Learning and teaching theories, instructional strategy and instructional design for information literacy programs: the University of Macedonia Library case

Kyriaki Balta

University of Macedonia Library

Scientific Information and Documentation Department

156 Egnatias Str. PO Box 1591, Thessaloniki, Greece

balta@uom.gr

Abstract

Information literacy (IL) is world widely acknowledged these days as a set of basic skills every citizen of a modern society should have in order to participate in it and solve problems on personal or professional basis.

Changes in educational thinking, the explosion of digital information and the rapid advancements in technology comprise major challenges academic libraries have to face when it comes to their educational role within the institution they operate.

Academic librarians, as facilitators of the educational procedure, design and deliver IL programs. In most cases they even take up a new role as instructors in these programs, bringing the academic library in center of the institution's educational procedure. This necessitates the acquisition of new skills, besides the ones gained by their typical library training, such as instruction skills, pedagogical skills, educational design skills in order to become effective instructors.

IL is a fundamental element in every step of a person's educational path from elementary school to postgraduate studies. Such programs should promote active thinking and engagement to the students and not passive perception of pre-constructed data and educational material. They should result in a set of skills acquired by actively thinking students which are able to use them not only during their studies but for their whole lives.

More than a century, models for the design and provision of IL programs in higher education have been a major discussion topic for many researchers. Several models have been proposed and analysed covering subjects from the adaption of a learning theory up to the design of the educational material.

The University of Macedonia Library designed a new IL scheme which consists of 18 elements aiming not only to describe the educational goals, techniques and material of the program but to enable the University's students to approach IL as an integrated learning environment.

Keywords: Information Literacy, Information Literacy Programs Design Models, Instructional Strategy, Instructional Design, Learning Outcomes, Learning Theories, Constructivism.

Πληροφοριακή εκπαίδευση στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες: παραδείγματα και προβληματισμοί από το Πανεπιστήμιο Πατρών

Τσάκωνας Γιάννης
Βιβλιοθηκονόμος
Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Πατρών
Ρίο, 26500, Πάτρα
john@lis.upatras.gr

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση έχει σκοπό να παρουσιάσει τις δράσεις εκπαίδευσης χρηστών στη Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών. Με αφορμή την παρουσίαση των δράσεων αυτών και με την επισήμανση των ενισχυτικών παρεμβάσεων που έλαβαν χώρα με την εφαρμογή του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ, επιχειρείται μια πρώτη διερεύνηση των προβλημάτων που παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση των δράσεων εκπαίδευσης των χρηστών. Τα προβλήματα αυτά εντοπίζονται σε διάφορους τομείς, όπως είναι το υλικό και οι υπηρεσίες, το προσωπικό, η επικοινωνία με την εξυπηρετούμενη κοινότητα, οι σχέσεις με τρίτους παράγοντες, όπως είναι οι εκδότες κλπ. Τα εν λόγω προβλήματα απαντώνται σε όλες τις φάσεις υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος των χρηστών, από τον σχεδιασμό και την εκτέλεση έως την αξιολόγηση και την αναπροσαρμογή. Ανάμεσα στα συμπεράσματα της εισήγησης εμπεριέχεται η διαπίστωση ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι πολυσύνθετα και συνδεδεμένα μεταξύ τους, γεγονός που απαιτεί μια γενική και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την επίλυση τους.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαίδευση χρηστών, ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, κοινωνικο-τεχνικό περιβάλλον.

Information literacy in Greek academic libraries: examples and considerations from the University of Patras

Giannis Tsakonas

Librarian

Library & Information Center, University of Patras

Rio, 26500, Patras, Greece.

john@lis.upatras.gr

Abstract

The primary aim of this presentation is to exhibit the activities regarding user instruction in the Library & Information Center, University of Patras, Greece. Initiated by the exhibition of these activities and the identification of the interventions occurred through the application of EPEAEK project, it is attempted an exploration of the main problems that user instruction programs face. These problems are traced in several areas, such as content and services, personnel, communication with the served community, relations with other agents, etc. These problems run through all the range of phases of a user instruction programme, from planning and execution to assessment and adaptation. Among the results of this presentation is the ascertainment that the problems that academic libraries face are multifaceted and interlinked, something that requires a generic and comprehensive approach for their resolution.

Keywords: user instruction, academic libraries, socio-technical environment

Μαθαίνοντας να εκπαιδεύω: συμβουλές προς τους βιβλιοθηκονόμους εκπαιδευτές

Μπαλατζάρας Μάριος,
Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Κεντρική
Βιβλιοθήκη, Μεταμορφώσεως 2, 38333 Βόλος mbal@lib.uth.gr

Περίληψη

Στη νέα ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη, ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου βρίσκεται σε διαρκή αναπροσαρμογή. Στα καθήκοντά του όλο και συχνότερα περιλαμβάνεται και η διδασκαλία δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας. Οι βιβλιοθηκονόμοι και επαγγελματίες της πληροφόρησης θα πρέπει πλέον να γνωρίζουν εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές, και να τις χρησιμοποιούν με την ίδια ικανότητα που χρησιμοποιούν τις παραδοσιακές βιβλιοθηκονομικές τους γνώσεις. Διαθέτει όμως, ο σημερινός βιβλιοθηκονόμος εκπαιδευτής την απαραίτητη γνώση και εμπειρία, ώστε να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις πολυδιάστατες απαιτήσεις αυτού του έργου;

Σκοπός της εργασίας είναι να αναδείξει πραγματικότητες, καταστάσεις και πρακτικές, αλλά και συναισθήματα, τα οποία βιώνονται καθημερινά από αρκετούς βιβλιοθηκονόμους που ασκούν εκπαιδευτικό έργο. Βασίζεται στη μελέτη βιβλιογραφίας, αλλά και στη παράθεση εμπειριών και περιστατικών.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο εξετάζει τις προσαρμογές των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον αναδεικνύοντας τις σχέσεις της πληροφοριακής παιδείας με τη δια βίου μάθηση και την κοινωνία. Στο δεύτερο μέρος εξετάζει το προφίλ του βιβλιοθηκονόμου εκπαιδευτή και υποδεικνύει απλές πρακτικές και τρόπους, με τις οποίες μπορεί να συμπληρώσει ή να βελτιώσει τις διδακτικές του γνώσεις και δεξιότητες.

Η εργασία καταλήγει υποστηρίζοντας ότι στα πλαίσια της αναγνώρισης του νέου εκπαιδευτικού ρόλου των βιβλιοθηκονόμων, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες θα πρέπει να ενισχύσουν και να υποστηρίξουν τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση του προσωπικού τους. Η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός πλαισίου βασικών ικανοτήτων για βιβλιοθηκονόμους εκπαιδευτές, μπορεί να συμβάλλει σε αυτή την προοπτική.

Λέξεις Κλειδιά: Εκπαίδευση Βιβλιοθήκης, Πληροφοριακή Παιδεία, Βιβλιοθηκονόμοι Εκπαιδευτές, Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Learning to teach: teaching tips for instruction librarians

Marios Balatzaras,
University of Thessaly Library & Information Centre
Central Library, 2 Metamorfoseos St., Volos 38333, mbal@lib.uth.gr

Abstract

In the new academic library the librarian's role is continuously changing. The teaching of information literacy skills is included in his tasks more often than not. Librarians and information professionals need to know and use educational methods and techniques with the same level of expertise as their traditional practices of their profession.

But, do the current instruction librarians have the essential abilities and experiences to correspond effectively in the multidimensional requirements of this work?

The aim of this paper is to present realities, situations and practices, and sentiments, which are daily met by several librarians, who practise educational work. It is based on the study of literature, but also on the mention of experiences and incidents.

The paper is separated in two parts: the first examines the academic libraries adaptation to the new educational environment, showing relations of information literacy with lifelong learning and society. In the second part, the paper examines the instruction librarian's profile and indicates simple practices and ways, with which he can supplement or improve his teaching and training skills.

In conclusion, the paper suggests that, in the frames of the educational role of librarians, academic libraries have to reinforce and support the continuing education of their staff. The development and application of a set of basic proficiencies and skills for instruction librarians will contribute in this prospect.

Keywords: Library instruction, Information literacy, Instruction librarians, Continuing Education

Σύγχρονες Θεωρίες Μάθησης και ο ρόλος των βιβλιοθηκών

Χρήστος Καραγεωργόπουλος, Εναλλακτικό Σχολείο Ενηλίκων ΚΕΘΕΑ-ΕΞΟΔΟΣ,
Κ. Κέρκυρα 1, 41221 Λάρισα, karageorgopoulos@hotmail.com

Περίληψη

Η μάθηση για πολλά χρόνια ήταν ταυτισμένη με τη μαθητεία κοντά σε κάποιον έμπειρο δάσκαλο, συνοδευόμενη από μια διαρκή ατομική συνδιαλλαγή με κάποιο θεματικό αντικείμενο και από μια μοναχική και υπομονετική ανάγνωση σε βιβλιοθήκες

Και ενώ σύγχρονες θεωρίες μάθησης έχουν αναπτυχθεί, η αναζήτηση πληροφοριών σε βιβλιοθήκες [πραγματικές και διαδικτυακές] εξακολουθεί να παραμένει μια μοναχική διαδικασία, τα οφέλη της οποίας είναι κυρίως ατομικά.

Οι βιβλιοθήκες μπορούν να μετατραπούν σε χώρους στους οποίους ένας νέος τρόπος αναζήτησης και αξιολόγησης βιβλιογραφικών πηγών μπορεί να καλλιεργηθεί και να βοηθήσει στην επίγνωση ότι υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι μάθησης. Η κατανόηση και εφαρμογή των σύγχρονων θεωριών μάθησης μπορεί να ξεκινήσει και από τις βιβλιοθήκες

Λέξεις Κλειδιά: Θεωρίες μάθησης, Εκπαίδευση βιβλιοθηκονόμων

Contemporary theories of learning and the role of libraries

Xristos Karageorgopoulos, "EXODOS" Therapeutic Programme
Transitional Adult School (ESE), K. Kerkira 1, 41221,
karageorgopoulos@hotmail.com

Abstract

Learning was taken for many years to amount to studying next to an experienced teacher on the one hand and to the student's personal study of a subject matter on the other, involving lonely and patient reading in a library on the part of the student. While many modern theories of learning have been advanced, library research continues to be a lonely business with individual benefits. I would like to argue that modern theories of learning can be applied to library research and that this would help to appreciate them better and develop them further. Individual library research can then be refined in view of such theories of learning.

Keywords: Learning theories, Librarians education

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης